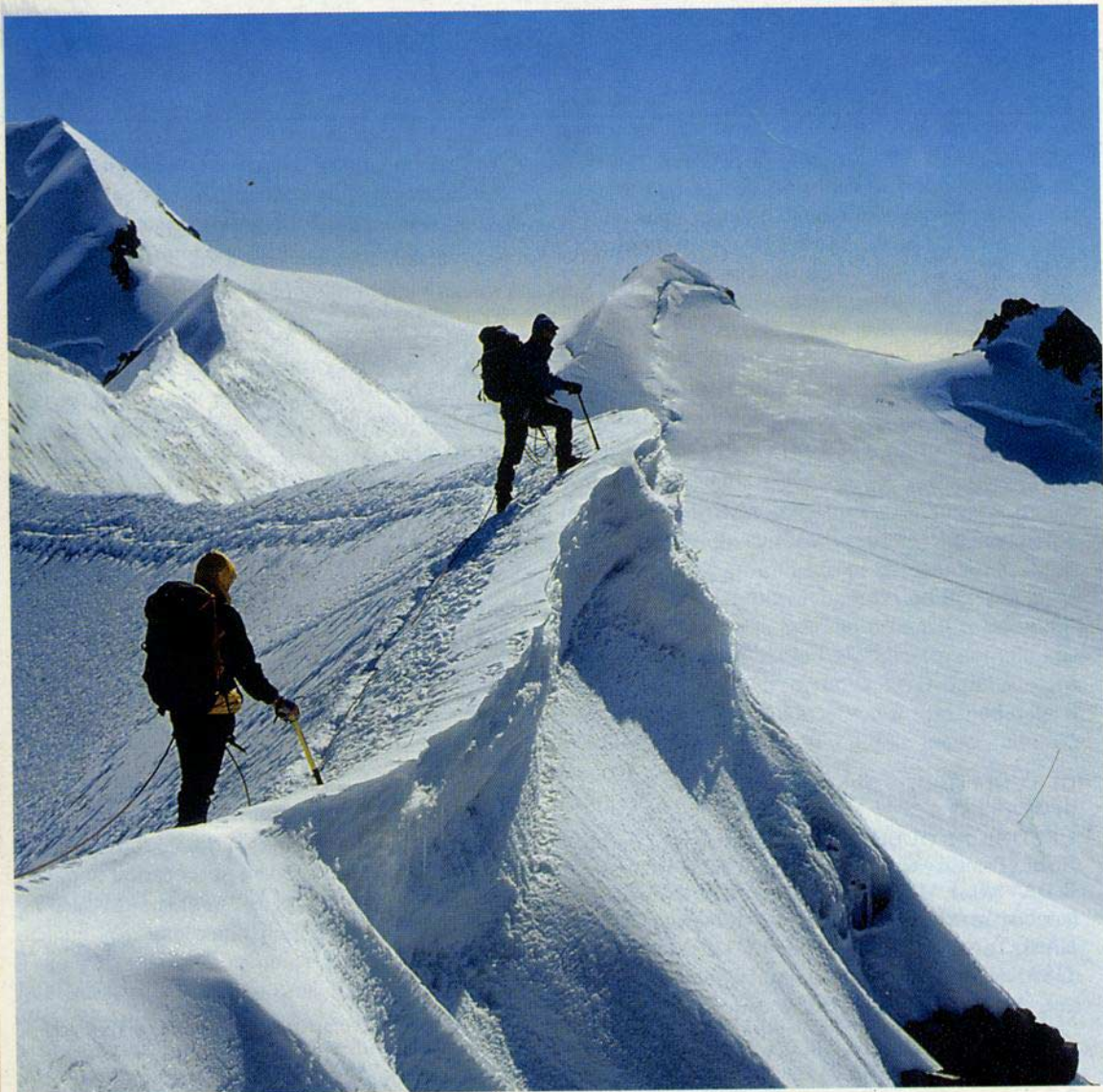

HRVATSKI PLANINAR

ČASOPIS HRVATSKOG PLANINARSKOG SAVEZA

GODIŠTE 91

VELJAČA
1999
2

Veljača 1999
February 1999

Broj 2
Number 2

Godište 91
Volume 91

SADRŽAJ

Slika na naslovnici:

Liskamm

Foto: Slobodan Soldo

Vlado Diljski: Prijateljski susret na Dilju	33
Miljenko Pavešić: Sabor hrvatskih alpinista na Kleku	35
Ivica Richter: Sunčana rosika - naša biljka mesožderka	36
Vladimir Jagarić: Lović brdo	38
Slobodan Soldo: Liskamm, 4572 metra	41
Arsen Miletić: I bogovi čuvaju hrabre	43
Vinko Prizmić: Prvi psi tragači u našoj GSS Hrvatske	45
Đenka Špralja: "Izazov prirode!"	48
Ing. Vlado Šoštarić: Planinarstvo u Glini jučer i danas	50
Mirjana Karaman: 70 godina planinarstva u Dubrovniku	52
Alpinizam	54
In memoriam	55
Zaštita prirode	57
Planinarstvo u tisku	58
Tko je što u hrvatskom planinarstvu	59
Vijesti	60
Kalendar akcija	64

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK: prof. dr. Željko Poljak, HR-10000 ZAGREB, Vlaška 12, tel. i faks 01/48-16-558

UREDNIČKI ODBOR: Nikola Aleksić, dr. Borislav Aleraj, Darko Berljak, dr. Srećko Božičević, ing. Vlado Božić, Tomislav Čanić, Alan Čaplar, Jakša Kopic, prof. Krunoslav Milas i Tomislav Pavlin

IZDAVAČ I UREDNIŠTVO: Hrvatski planinarski savez, HR-10000 ZAGREB, Kozarčeva 22, tel., tax i automatska sekretarica 01/48 24 142, mobitel 098 283 709, e-mail adresa: hps@zg.tel.hr

NASLOVNA STRANICA I LOGOTIP: Senaid Serdarević Seno

TISAK: "Ekološki glasnik" d.o.o. D. Lomnica

SURADNJA: Članke treba slati tipkane s proredom među recima, sa što većim izborom ilustracija (fotografija, dijapozitiva, crteža, skica). Ilustracije se vraćaju autorima.

Izlazi u dvanaest brojeva godišnje (za srpanj i kolovoz kao dvobroj).

Pretplata za 1998. godinu je 100 kuna (za inozemstvo 50 DEM), a uplaćuje se na žiro račun izdavača broj 30102-678-5535. Devizne uplate na broj: SWIFT-ZABA-HR XX 25731-3253236. Važno! Na uplatnici treba u rubrici "Poziv na broj" upisati svoj pretplatnički broj (ne JMBG), jer banka izdavača ne javlja ime uplatitelja nego samo taj broj. On se nalazi uz adresu na omotu svakoga dostavljelog primjerka. Umjesto toga može se uredništvu poslati fotokopiju uplatnice ili drugi primjerak "Posebne uplatnice". Tako će postupiti i novi pretplatnici koji još nemaju pretplatnički broj.

Tiskanje časopisa omogućuje donacija Tvornice boja "Chromos" Samobor.

Na temelju mišljenja Ministarstva prosvjete (612-10/92-01 187 ur. br. 532-03-1/7-92-9201 od 16. 3. 1992.) ovaj se časopis preporuča kao neobvezno štivo u školama.

PRIJATELJSKI SUSRET NA DILJU

Večer rane jeseni polako i neprimjetno umata u svoju prohladnu tamnu paučinu južne obronke Dilja. Utihnula je pjesma i cika berača po Brodskom Vinogorju, ne odjekuju više puške, kulini su pogođeni i narezani, a sitna saćma plombira zube "najveselijih" berača. Ispred brojnih klijeti, vikendica i podruma ostali su uglavnom vlasnici. Tijesne posljednje količine grožđa, pretaču mošt, mjere slador, ocjenjuju kakvo bi moglo biti vino. Cijeli kraj zapada u blaženi mir kao što to biva poslije uspješno obavljenoga važnog posla. Prošle su kiše i suše, prošle tuče i oluje. Mošt je tu na sigurnom. Svi se pretvaraju u podrumare. Sad će više raditi nosom i nepcem nego leđima.

Sunce uranja u Savu tamo negdje na zapadu između Motajice i Stupničkog brda i posljednjim zracima obasjava bijelo zdanje planinarskog doma, koje visoko na padini brijega izviruje iz mrkog zelenila starih hrastova Popovićeve šumice. Što su zrake bljede to vide svijetle vatre pored zgrade boreći se s tamom koja nadire iz unutrašnjosti šume obuhvaćajući pomalo sve, osim uskoga kruga oko vatri. Tu, u tom nestalnom treperavom krugu svjetla i topline kreću se siluete, a njihove velike i nepravilne sjene stapaju se s tamom okoline. U tišini posluju, sjećaju, mućkaju, lože vatru. Poveća štuka brzo nestaje u kotliću. Slutim što se sprema.

Kako vrijeme odmiče broj ljudi u krugu se povećava. Tihi razgovor prerasta u žamor. Radosni uzvici! Susreću se prijatelji, padaju i zvučne puse. Društvo šaroliko muško i žensko, staro i mlado skuplja se u krug sve bliže vatri, što zbog iskonske odbojnosti prema tami, što zbog zamamnog mirisa koji se počinje širiti iz kotlića i s gradela. Možda je to zbog toga varljivog crvenog odsjaja koji kao slatki preliv pokriva sve i sva. Tako plava kosa postaje crvenkasta, plave oči ljubičaste, smeđe crne a crne sjaju kao žeravice. Večernja toaleta pored stare trofejne jakne još više ističe nečiji dekolte koji se, hmm, suprotnosti ovdje prelaze u privlačnost i normalno, atmosfera je sve intimnija, razgovor opušteniji. Priča se gdje je tko ovog ljeta bio, što je vidio, planiraju se novi pohodi. Najviše se priča o gljivama kojih ove godine u diljskim šumama ima kao nikad. Posebno su zamamljive vrste koje su

mnogi do sada vidali samo po priručnicima. Osim obilja standardnih varganja, tu su do sada relativno rijetke rujnice, ružičaste krasnice, ma svega i svačega k'o u priči. Degustiraju se nove vrste. Opći je zaključak da su sve jestive, barem za sada. Netko dobacuje da to inače važi za sve gljive. Da istina?! Oko vatre kruži "novi" vic. Naravno o onom "Slovincu" što gura dvojke u kolicima po Baščaršiji. Na pitanje jesu li jednojajčani odgovara: "Jok bolan, ovaj ima dvoje, a onaj ti je žensko". Prask smijeha. Ili onaj o pensionerima. Kažu za neisplaćene penzije vlada im je odobrila slobodne dane. Opet provala smijeha. Odjednom mrak. Ugasila se vatra?! Ma ne, to je, pogodite tko, dogegao do kotlića da proba fiš. I tako poslije petog-šestog aperitiva napokon poziv, svi za trpezu. Ne znam je li "spika" pala prije ili poslije, ali fiš je baš po mome ukusu, ona štuka dala mu je pravu gustinu. Bít će dobra podloga za vino i pjesmu, vidi se da netko stručan stoji iza svega toga. Tko? Ma, moram to malo iz daljega. Ovako!

Kruži priča da je grupici Županjaca, inače dobrih pajdaša, svirača i stručnjaka za lijepe stvari u životu, što se kaže pravih šmekera, dojadilo stalno hodati po ravnom pa odlučiti popet se na prvo brdo. Kažu, prvo su pronašli u Babmandinoj bašci. Bilo je žuto i okruglasto, pomalo kliško, al' osvojeno. S njegova vrha ugledaše još puno takvih i oni obidoše sve do posljednjeg. S ovoga ugledaše u daljini kako se nešto plavi, pa dođoše da vide i to čudo. Tako se eto obreše na Dilju. Kako je to brdo toliko veliko da ga još nisu obišli cijelog, eto ih svaki čas. Neka ih, brate! Ne zna se jel' bolje hodaju jel' sviraju, a fiš im je brate, pravi. Naravno, prepoznajete članove jednog od najmlađih planinarskih društava, sad već popularnu "Tikvicu" iz Županje. Kako još nemaju svoga doma, izigravaju domaćina u našem i to na opće zadovoljstvo. Koliko su agilni vidi se i po tome što im je njihova maskota, naravno tikvica, uspjela preplivati i preko velike bare u novi svijet.

Al' brate mili, što ti ljudi sviraju! Njihov plusatni potpuri bio je uvod u pravo veselje. Prvo se javi tamburica svojim glasom sitnim i jasnim, bisernim, k'o ševa u rano ljetno jutro. Za njom

složno stisnu bračevi k'o jato sjenica pred pare-nje, a debeli kontrabas sve umota u svoju meku paučinu. Svekolika planinarska svita složno prihvaća i burnim pljeskom nagrađuje svaku sekvencu. Naravno, znak za ples nije trebalo ponavljati. Preko vrtoglavih valcera, hitrih mazurki i objesnih polki stiže i šokački drmeš. Razvilo se kolo preko cijele sale i stalno raste, a pjesma šokačka, u početku sjetna k'o usamljena pastirica, pa zatim vesela k'o djevojka pred udaju, a na kraju kao što je to kod nas i red "paprena i masna" koju pjevaju seoski bečari kad se pred zoru vraćaju od mlade udovice. Ne mogu a da glasno ne vrisnem:

Bisernico, biser Slavonije
poljubim ti tvoju žicu jasnu
što me mamiš nebu u visine
što me bacaš u tamne dubine
što mi patiš moju dušu strasnu?!

Taman mislim da sam malo došao do daha, kad u kolu do mene nečija njedra igraju k'o sepet jedrih jabuka u šaragama klimavih drvenih kola. Mogu jedino da iz dna duše uzdahnem:

Bisernico, bolje da te nije
stalno sanjam melodiju krasnu
što me mamiš k'o nimfa u raju
što sam jadan prema tvome sjaju
što izmičeš mome zagrljaju?!

Ma bogme, ni mužadija ne zaostaje. Duge ru-ke vrludaju pored tankog struka, vitke noge pletu zanosno i mame potajne poglede, a potpetice tu-ku ludi ritam, glasne žice napete do kraja:

Bisernico, zazvoni jasnije
nek svi čuju našu pjesmu glasnu
što je more bez plave pučine
što je zora bez vrha planine
što je pjesma bez tvoje miline?!

Ta naša pjesma se kao stojeći val obija od gr-la do grla i kao ptica kad pobjegne iz zlatnog ka-veza otrgnuta od kola prostire se pustom Posavi-nom i ostaje kao divna uspomena u našem sjeća-nju.

Već je plavetno oko zore tamo negdje nad Županjom polako razgrtalo duge guste trepavice noći, kad je ugledalo od sinoć negašena svjetla u prozorima po obroncima Dilja. Orkestar koji po tko zna koji puta izlazi na bis, sprema instru-mente, al'čarolija noći još je jača i sve počinje iznova. Neka, neka, jer svega će biti al' prijatelja neće... zvuči poznato zar ne?!

Pozdravlja vas Vlado (diljski)

SABOR HRVATSKIH ALPINISTA NA KLEKU

MILJENKO PAVEŠIĆ, Ogulin

Moderno doba u kojem živimo, bez obzira na želje i shvaćanja, brzim tempom mijenja norme ponašanja i djelovanja. To se mora shvatiti i prihvatiti. Slijedom toga, održan je i skup alpinista HPS-a domu na Kleku od 15. do 17. siječnja. Nedvojbeno, to je bila važna granična crta u razvoju hrvatskog alpinizma. Na scenu je krupnim koracima zakoračila nova oprema, tehnika, *shvaćanje*. Mijenjaju se i kriteriji. Suvremena tehnička pomagala (električna bušilica i druga moderna oprema) utječu na ocjene težine smjera. Eto, to je mali uvod u ono što slijedi.

HPD "Klek" Ogulin osigurao je u svome domu na Kleku održavanje ovog Sabora. No, trebao je i dežurni domar. Tko drugi nego "najmlađi" član Društva. I tako se u petak 15. siječnja uspinjem po tko zna koji puta do doma. Očaravajući zimski dan, sunčan, bez vjetra. Samo u košulji penjem stazom. Žalim one koji očajavaju pod pritiskom magle što pokriva Pokuplje, Zagreb i Slavoniju. Lika i Bosna obasjane su sun-

cem. Svako toliko zastajem i uživam u vidicima. Lička Plješivica iskri sunčanim odbljescima. Osječnica, Klekovača, Kozara, Velebit, sve tako jasno i naoko blizu. Bjelolasica sa svojim skijaškim stazama mami posjetitelje.

No, moram osposobiti dom za dolazak alpinista iz cijele Hrvatske.

HPD "Dubovac" iz Karlovca organizator je toga Sabora, a HPD "Klek" pruža logistiku. Tijekom pripreme pokušavao sam saznati barem približan broj sudionika. Nitko mi nije mogao dati takav podatak. To je bio razlog da nije pripremljena odgovarajuća prehrana.

Eto, dolaze hrvatski alpinisti! Stipe Božić vodi i svoga sina. Stipe, vrhunski alpinist u svjetskim omjerima; Stanko Gilić iz Rijeke, Darko Berljak, himalajac koji već desetak godina vodi uspješne ekspedicije u masiv Himalaje; dr. Borislav Aleraj već desetljećima pročelnik GSS-a HPS dolazi zajedno sa šarmantnom suprugom; Matija Mlinac, vrhunski alpinist te osnivač pla-

Doajeni hrvatskog alpinizma na Kleku (s lijeva): Ervin Hanzer, Matija Milanac, Anton Filipčić, Stipe Božić i Stanislav Gilić

Foto: Marina Šojat

ninarskog muzeja u Ogulinu. Evo i Branka Šeparovića, čovjeka koji se sa Cho Oyua visokog - "samo" 8.201 m spustio u podnožje na skijama, zatim Vinko Prizmić GSS-ovac iz Splita, itd. - elita hrvatskog alpinizma.

Članovi HPD "Dubovac" na čelu s Dubravkom Butalom i njegovom suprugom Sanjom, Goran Cindrić, Petar Kulaš i drugi, primjerno osiguraše uvjete za održavanje Sabora. Početak radnog dijela počinje subotu u 11 sati, završava u 24 sata! To i ne začuđuje. Trebalo je uskladiti mnogo, mnogo dijametralno suprotnih shvaćanja današnjeg alpinizma. Sve je drugačije: i norme, i etika, i klin, i užje. Kladiovo kao da je postalo suvišno! Usklađen je i stvoren novi Pravilnik za alpiniste. Nadamo se da će ponovo sjajiti i blistati hrvatski alpinizam.

Drugi dan, u nedjelju, održani su ispiti za naslov alpinist. Polagala je i jedna djevojka iz AO HPD "Dubovac", Kristina Vinković. Uživao sam gledati tu djevojku kako ide hodnikom doma u

dnevni boravak da objavi svoj uspjeh. Ona nije hodala, ona je lebdjela klečkim domom. To je ono što oduševljava i ulijeva uvjerenje u plodno djelovanje suvremenog alpinizma. U mašti zamišljam tu djevojku sutra kao majku, baku možda i prabaku, kako u udobnoj fotelji drži sina, odnosno kćerku, unuka i priča im o klinu, karabineru, užetu, stijeni, o ljepoti uspona, planine. Nedvojbeno, ona će svoje potomstvo nadahnuti ljubavlju ne samo prema prirodi već i dragoj nam domovini!

Eto, to je mali prikaz onoga, možda i povijesnog, što se odigralo tih dana na Kleku. Oko šezdesetak alpinista ostavilo je dubok dojam kako osobnim ponašanjem tako i poštivanjem kućnog reda u domu. U cijelosti opravdaše tvrdnju da su elita hrvatskog alpinizma. Žalim što nije došao nitko iz Osijeka i Požege, zašto?

Odoše, zatvaram dom, nekako sjetno napuštam klečke padine, no zadovoljan postignutim rezultatima Sabora.

SUNČANA ROSIKA - NAŠA BILJKA MESOŽDERKA

Jedna uspješno osmišljena eko akcija

IVICA RICHTER, Rijeka

PD Kamenjak se od svog osnutka bavi zaštitom prirode i priređuje različite eko akcije. Međutim, mora se priznati da se one posljednjih godina bitno razlikuju od nekadašnjih koje je obilježavala samo dobra volja i mnogobrojnost angažiranih planinara.

Danas naše eko akcije izgledaju bitno drugačije, iako nisu promijenile svoj osnovni smisao. Poučeni mnogim iskustvima na terenu i provjerom dosega svake od tih akcija kroz desetljeća, shvatili smo da ne treba raditi bez stručnjaka i znanstvenika. Oni jedini mogu dati točne upute tako osigurati da uloženi rad ne propadne. Zbog

toga se već godinama nastojimo povezati s vrhunskim stručnjacima te kroz prijateljstvo i suradnju s njima činiti "prave stvari" na području zaštite okoliša.

Razveselio me prijedlog planinara Marka Randića na akciju zaštićivanja sunčane rosike (*Drosera rotundifolia*). Ova je biljka zanimljiva po mnogo čemu, a ponajprije po tome što je rijetka i što se prehranjuje kukcima, pa je stoga možemo svrstati u red tzv. biljki mesožderki.

Marko je zaposlenik u županijskom Uredu za prostorno planiranje i zaštitu okoliša, biolog po struci i velik zaljubljenik planina. Njegovo zani-

manje za botaniku poznata je stvar, te je odmah bilo jasno da je pred nama zanimljiv zadatak.

Slušajući njegove šture i jezgrovite opise u smislu "što i kako" treba da bude dobro, stvarao sam u svojoj glavi sliku ugrožene biljke i područja do kojeg se trebamo probiti da bismo izvršili ovu zadaću. U svemu će nam pomoći prof. dr. Jasenka Topić i prof. dr. Ljudevit Ilijanić (predstavnici Zavoda za botaniku zagrebačkog Prirodoslovnog fakulteta), koji su i najzaslužniji za otkrivanje staništa ove biljke. Oni trebaju nečiju dobronamjernu pomoć, ali ne površnu i neopreznu.

Čitava, ne prevelika ekipa, trebala je ići dio puta terenskim vozilima, a onda, opskrbljena potrebnim priručnim alatom, preko teško pristupačnog terena do samog nalazišta. Svidalo mi se to već u samom početku i nisam se libio da odmah pozovem nekolicinu naših prokušanih zaštitara za koje znam da vole savjestan rad i da su povjerljivi. Zašto povjerljivi?

Nije uputno da se ovakvo nalazište obznani mnogima, tim više što je blizu planinarskih staza i puteva. Osim toga naš rad je bio zamišljen kao pokus koji bi trebao osigurati stanište ove biljke, no to će se znati tek poslije nekog vremena promatranja.

Znatijeljni bi planinari mogli učiniti štetu već svojim hodom po nalazištu, a mnogima manje savjesnima činilo bi se možda uputno da za svaki slučaj "sačuvaju" ugroženu biljku u stranicama svojih planinarskih dnevnika kao u herbariju. Vjerujem da su i danas mnogi planinarski dnevnici i spomenari puni požutjelog gracilnog planinarskog cvijeća ili lišća, iako uporno nastojimo ovakve navike izliječiti edukacijom u planinarskoj školi. O lokalnom stanovništvu, koje se u pravilu "oduševljava" svakom rijetkom biljkom pronađenom u Gorskom kotaru, ne treba ni govoriti.

Dakle, negdje pod Tuhobićem obrelo se naše malo društvo i jedno pro hladno jesenje jutro počelo raditi svoj posao. O robustnoj mesožderki, nalik na one što ih gledamo u filmovima iz tropskih šuma, ovdje razumljivo nema ni govora. Naša hrvatska biljčica doista skuplja sitne kukce, uglavnom mrave i bubice, i sama je vrlo mala i nježna. Pa ipak ne smije se zanemariti njezina ljepota i gracilnost koja se očituje u izrazito crvenkastoj boji njezinih listića - livataljki. Oni

Eko akcija: u pomoć sunčanoj rosiki

se ističu iznad gusto spletenih režnjeva svagnuma, s kojim živi u svojevrsnoj simbiozi.

Naš je rad bio polagan i detaljan. Trebalo je osloboditi ovu biljku od vlasi trave i korova te joj omogućiti da bude izložena suncu. Sve to, mora biti vrlo pažljivo, bez prevelikih oštećenja na biljci i u njezinoj okolini, s pažnjom pri svakom koraku.

Kao i uvijek u takvoj prilici, razgovor i šale tekle su nezadrživo i spontano. Nije nam bilo dosadno jer su naši mentori, očito iznenađeni mnogobrojnim pitanjima, u dobrom raspoloženju radili i nadgledali posao, a nisu žalili ni truda da pokažu što više i da pruže detaljnija objašnjenja. Gladni znanja, po tko zna koji put, sudjelovali smo u praktičnoj nastavi na fakultetskoj razini i s uživanjem radili ovaj ne baš jednostavan posao.

Poslije nekoliko sati pužanja, klečanja i opreznog kretanja zemljištem, počeli su se pokazivati neki znaci rada iza nas. Kad je posao bio dovršen, uslijedili su zapisi, bilježenja i fotografiranja. Svatko je od nas tada poželio da sve što

smo radili urodi očekivanim plodom i vjerojatno u sebi planirao povremeni posjet nalazištu.

Ponekad se čine smiješni osjećaji zadovoljstva što ih ljudi imaju po završenim eko akcijama, no svaki takav rad ostaje kao neizbrisiva uspomena. Mnogi se naši planinari godinama vraćaju na mjesta gdje su nekad sadili šumu ili činili nešto slično. Sjećam se prizora kad smo čekali na kiši prijatelja koji je "baš morao" skrenuti s planinarske staze da vidi kako rastu "njegove jele i borovi", iako smo ustvari sadili smreke, ali to je tada, naravno, bilo najmanje važno.

U Fužinama, na tvrđim klupama mjesnog restorana, uz tople napitke i razmjenu aktualnih viceva, sačinjen je zaključak. Razmijenili smo misli i iskustva te ostali začuđeni kada smo iz usta naših sugovornika doznali da smo sadeći šume smanjivali mogućnost za razvoj različitih biljnih vrsta kojima su potrebne livade pašnjaci i životinje. Branili smo se: mi jesmo za raznolikost, ali smo protiv pustošenja šuma i posljedice erozije tla.

LOVIĆ BRDO

Planinarski itinerar

Naposljedku, u vrlo srdačnom ozračju postignut je "kompromis" u smislu svekolike biljne demokracije i raznolikosti. Spremni smo da se ponovo uskoro vidimo na novim botaničkim zahvatima.

Raditi s ljudima koji su takvi znalci u svom poslu više je od pukog zadovoljstva s učinjenim, to je bogaćenje novim sadržajima i oplemenjivanje novim spoznajama. Naše laičke procjene i stavovi sad su zamijenjeni primjerenim znanjem, koje nije veliko, ali je vrijedan kamenčić u piramidi razumijevanja složenosti prirode koja nas okružuje.

Imala je pravo jedna sudionica kada je nakon akcije primijetila: Ekološka svijest se ne dešava u bujicama riječi zapjenjenih govornika koji svoje stavove proklamiraju ex cathedra. Prosjeđujemo se u bliskom ljudskom dodiru s onima koji znaju i hoće svoje znanje podijeliti s nama na jednostavan i prislan način.

Posjetit ćemo sunčanu rosiku ovih dana. Uvjeren sam da ćemo biti zadovoljni.

VLADIMIR JAGARIĆ, Zagreb

"Hrvatska je puna dražestnih, čarnih predjela. Od tih premnogih dragotno, a ujedno velebno je vinogradno Prigorje, u kom je nad sve humke i briegove podigao svoju liepu glavu brieg Lović. Tko nije bio na Loviću, nije vidio Hrvatske". (Davorin Trstenjak)

Na istaknutom položaju, sjeverno od Ozlja i zapadno od Krašića, uočljivo gotovo sa svih strana, smješteno je Lović brdo.

U spisu jednoga kupoprodajnog ugovora iz 1550. godine (čuva se u Hrvatskom državnom arhivu), u ovoj do sada najstarijoj poznatoj ispravi u kojoj se govori o ovim predjelima, brdo se spominje pod nazivom Gora Lović.

Šteta je što se ovaj naziv tijekom godina prestao upotrebljavati. Iako predio nema obilježje izrazite gore, ali zbog svog posebnog zemljopisnog položaja zaslužuje da ga se bar naziva Lović brdo.

Mnogi ovaj predio nazivaju i Prigorje. Postavlja se samo pitanje koje Prigorje, Ozaljsko, Krašićko ili Žumberačko?

Povijest bilježi da se već početkom 16. stoljeća Lović spominje kao slobodna plemenska općina u sastavu ozaljskog vlastelinstva. Nakon neuspjele Zrinsko-Frankopanske urote i raspada ozaljskog vlastelinstva (1671.) formirano je samostalno vlastelinstvo Lović, koje je bilo u sas-

Crkva Sv. Ksavera u Gornjem Loviću (Prekriškom), Vivodina

tavu općine Prekrižje. Od tada se vjerojatno ovaj predio i naziva Lović Prekriški. Početkom 20. stoljeća, točnije 1916. ponovo je u sastavu Vivodine.

Naselje Lović Prekriški sastoji se od šest zaselaka razmještenih po istočnoj padini brda, a to su: Novaki, Žabčiči, Lović Prekriški, Malkovići, Maljani i Dugi Vrh (nalazi se uz "vivo-dinsku cestu").

U zemljopisnom smislu Lović pripada Žumberačkom gorju, ali ne i u etnografskom, dok u administrativno-upravnom spada danas u općinu Ozalj. S istočne strane graniči s općinom Krašić, a s južne, zapadne i sjeverne s područjem Vivodine. Neki su mišljenja da su predjeli Lovića dio Vivodine.

Uspon na vrh brda s istočne strane, od zaselaka Careva Draga, prilično je strm, slično je i s južne strane, dok je sa sjevera i jugozapada blagi prilaz.

Vrh je visok svega 476 m. Nije to neka "alpska" visina, ali vidik je "alpski", izvanredan. "Tko nije bio na Loviću nije vidio Hrvatske".

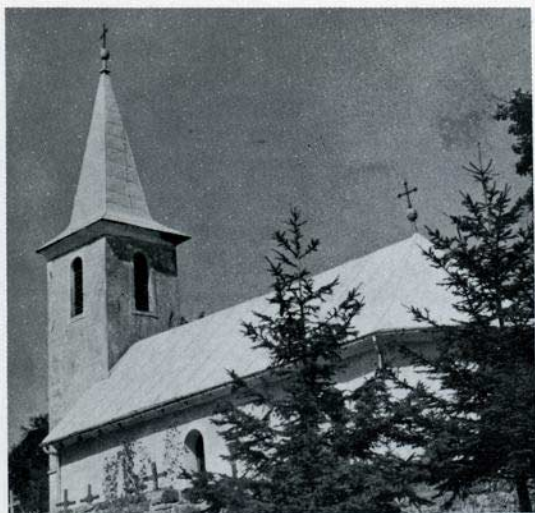
Autorstvo ove znamenite uzrečice mnogi pripisuju Davorinu Trstenjaku (1848-1921), pedagogu, prirodnjaku i putopiscu. No, on je uzrečicu samo zabilježio u svojim "Putnim uspome-

nama" (1880). Povjesničar Emilije Laszowski (1868-1949) u svojoj knjižici "Grad Ozalj - mjestopisne i povijesne crtice" (1929), govori da onaj "tko nije bio na Loviću nije vidio lijepa pogleda". Ponosni su i sami Lovićanci na svoju "goru", na kapelu sv. Križa, smještenu na takvom položaju da se od nje vidi, kako oni vele, "pola Hrvatske".

Vidik s vrha je zaista očaravajući, dalek i širok. Prema istoku i sjeveroistoku vidi se Samoborsko gorje, brežuljci i sela Krašićkog i Jastrebarskog prigorja, te vrhovi i sela istočnog Žumberka. U smjeru juga je pogled preko Kupe na Vodenicu i Svetice. Lijepo se vidi osamljeni brijeg iza Karlovca, Martinšćak, i još dalje Slunjska brda. Vidik na sjever zaklanja šuma koja nadvisuje vrh, ali se s malo nižeg položaja, zapadnije, vide valoviti predjeli Vivodine, čunjasti žumberački Oštrc (Štula) i povrh njega predjeli srednjeg i zapadnog Žumberka s vrhom Sv. Gere.

Na vrhu kao da se vrijeme zaustavilo, zrak je kristalno čist, vjetrić stalno pirka, ljeti mirisna trava omamljuje. (Ljepotu krajolika narušava limeni kontejner radio-amatera.)

Lijep je posjet ovim krajevima i u zimskim mjesecima, pogotovo kad je sunčana "suha zi-

Kapela Sv. Križa na vrhu gore Lovičke

Foto: V. Jagarić

ma". Vidik s vrha i tada je veličanstven.

Kapela sv. Križa na samom vrhu je okružena malim grobljem i stablima lipe. Obnovljena je i barokizirana u 18. stoljeću. Glavni je oltar postavljen 1913. godine, dok je zvonik zidan u 19. stoljeću. U 17. stoljeću spominje se kao podružna kapela župe Pribić, dok danas spada pod župu Gornje Prekrižje. (Ključ od kapele se nalazi kod Milana Malkovića, kuća blizu škole.)

Od davnih se vremena u kapeli služi u predvečernjim satima na Badnjak svečana misa, polnoćka. Idilična je slika kada se polnoćari poslije polnoćke spuštaju niz padinu brijega i u raznim se pravcima vraćaju svojim kućama, a njihovi lampaši i svjetiljke na baterije svjetlucaju kao krijesnice.

Nakon odmora i uživanja u raskošnim vidicima krenimo s vrha prema selu Gornji Lović, udaljenom oko jedan sat laganog hoda. Put nije markiran (a trebalo bi ga označiti), nije orijentacijski težak. Potrebno je ići samo u smjeru zapada, gotovo ravno, ne skrenuti prema jugu, nizbrdo, ni previše desno, u smjeru sjevera. Trasa prolazi livdama, šumskim puteljcima, kroz mladu šumu kestena, pokraj osamljene vikend-klijeti i sve tako dok ne ugledamo zvonik kapele sv. Franje Ksaverskog.

Užitak je pješačiti ovim predjelima, jer nas s južne strane prate panoramski vidici na Kupi.

Ispod vrha Pristava (418 m), u neposrednoj blizini sela Gornji Lović, stoji kapela sv. Franje Ksaverskog (pripada župi Vivodina). Pod zvoni-

kom, u nadvratniku glavnog ulaza u crkvu, uklesana je godina 1747. To je vjerojatno godina njene izgradnje. Sačuvan je barokni oltar.

Ključ od kapele nalazi se kod gostoljubive obitelji Barice Ferko (G. Lović, kbr. 22). U prošlosti gostinjske sobe njene kuće mogu se planinari po potrebi odmoriti ili se skloniti od eventualnog nevremena. Tu je "planinarska štacija" kako bi rekli naši stari hlapedaši.

Do željezničke postaje Kamanje iz Gornjeg Lovića ima nešto oko 4 km, ide se nizbrdo asfaltnom cestom prema Kupi, do široke "vivodinske ceste" i "Kupčinskog mosta". Na ovom putu upoznajemo stara vivodinska sela Donji Lović i Cerje Vivodinsko.

Preko Kupe nekada se prelazilo čamcima, drvenom skelom, pa drvenim mostom, a tek je 1974. godine sagrađen moderni betonski most.

Od željezničke postaje Kamanje (na pruzi Karlovac - Ozalj - Metlika), te preko sela Gornji Lović najprikladniji i najzanimljiviji je prilaz Lović brdu za planinare.

S vrha Lović brda je moguć silazak i na istočnu stranu, i to, do autobusne stanice u Krašiću. Put je doduše malo duži, ali je također zanimljiv. Spuštamo se u dolinu pored zgrade podružne o.š., "Slava Raškaj", te kroz zaseoke naselja Lović Prekriški do zaseoka Careva Draga, dalje dolinicom pored potoka Bukovica uzvodno do sela Jezerine, gdje je rođen mons. Juraj Jezerinac, vojni ordinarij. Do Krašića "vivodinskom cestom" ili naseljem Hrženiki ima još oko 2 km. U Hrženiku (zaselak Torbari) žive potomci obitelji akademika Josipa Torbara (1824-1900), značajne ličnosti iz hrvatske kulturne i planinarske prošlosti.

S vrha se može stići do željezničke postaje u Kamanju i asfaltnom cestom (5 km) pokraj gornjih kuća Lovića Prekriškog, te pokraj slikovitih vinograda, sela Gornika, Obreža Vivodinskog, kapele sv. Nikole i do oveće zgrade Vinarskog podruma kod "Kamanjskog mosta". Uz ovaj put primjećujemo na jednoj izrazitoj uzvisini kapelu sv. Duha, koja se nalazi u blizini sela Gornji Ferenci.

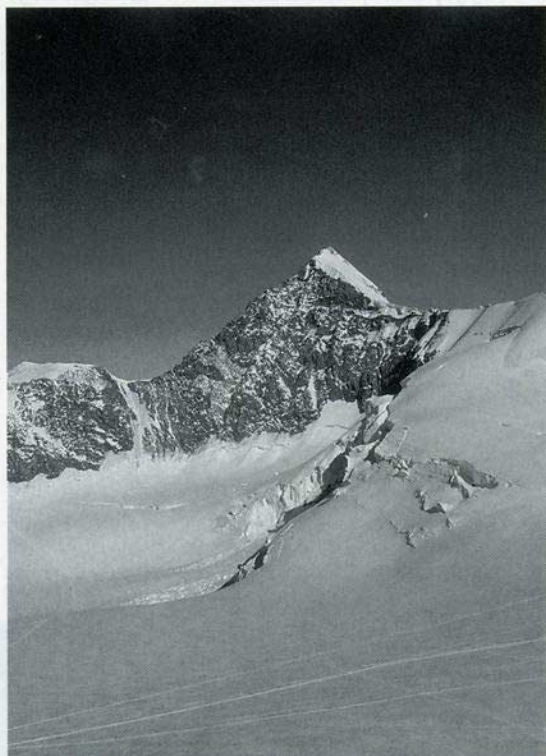
Na sjevernu stranu stiže se asfaltnom cestom do sela Dugi Vrh i glavne "vivodinske ceste"; njome je moguć prilaz selu Vivodini.

Posjetite manje poznato Lović brdo! Nećete požaliti!

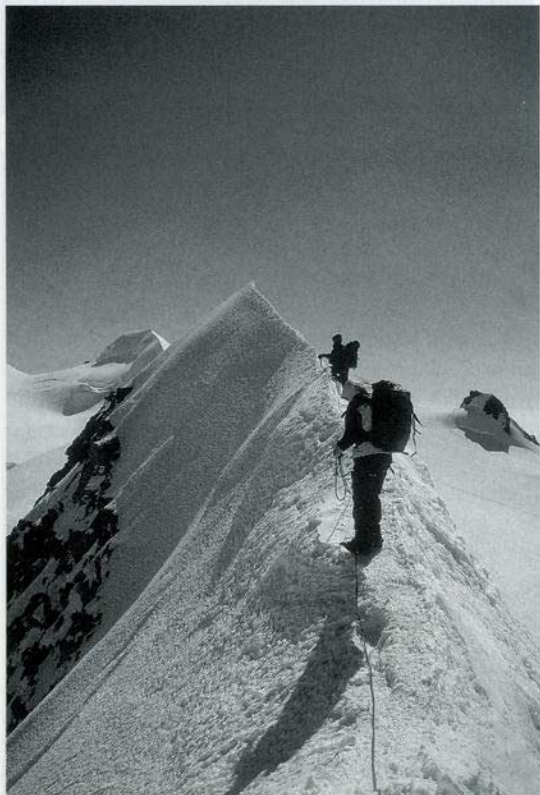
LISKAMM, 4572 metra

SLOBODAN SOLDO, Belišće

Vrh Liskamm u Peninskim Alpama (Walliser Alpen) na granici Italije i Švicarske, skupina Monte Rosa, po mnogima je najljepši vrh u skupini, ali ujedno i najnepristupačniji. Vrh čine dvije sasvim različite strane. Južna, pretežno stjenovita, surova i relativno niska, uzdiže se samo nekoliko stotina metara iznad ledenjaka Lis. S druge strane, sjeverna stijena visoka od 700 do 1100 m, strmi je zid od leda i kamena uzdignut iznad labirinta ledenjačkih pukotina ledenjaka Grenz. Uski greben koji tvore sjeverna i južna strana dugačak je pet kilometara i na njemu se izdvajaju dva vrha, Zapadni i Istočni Liskamm, od kojih se drugi diže 50 metara više.

Liskamm s Balmenhorna

Na oštrici grebena

U okviru svog plana rada HPD "Belišće" je imalo za cilj uspon na Liskamm po istočnom grebenu. Uspón su ljetos u drugom pokušaju izveli članovi Stjepan Savić i Slobodan Soldo te Tomislav Marković, član HPD "Pliva. Težina uspona je AD - (ascens difficile, teško), snijeg i led max 50°. Greben i snježne strehe veoma su izraženi, na pojedinim mjestima preporučljiva je upotreba lednih klinova.

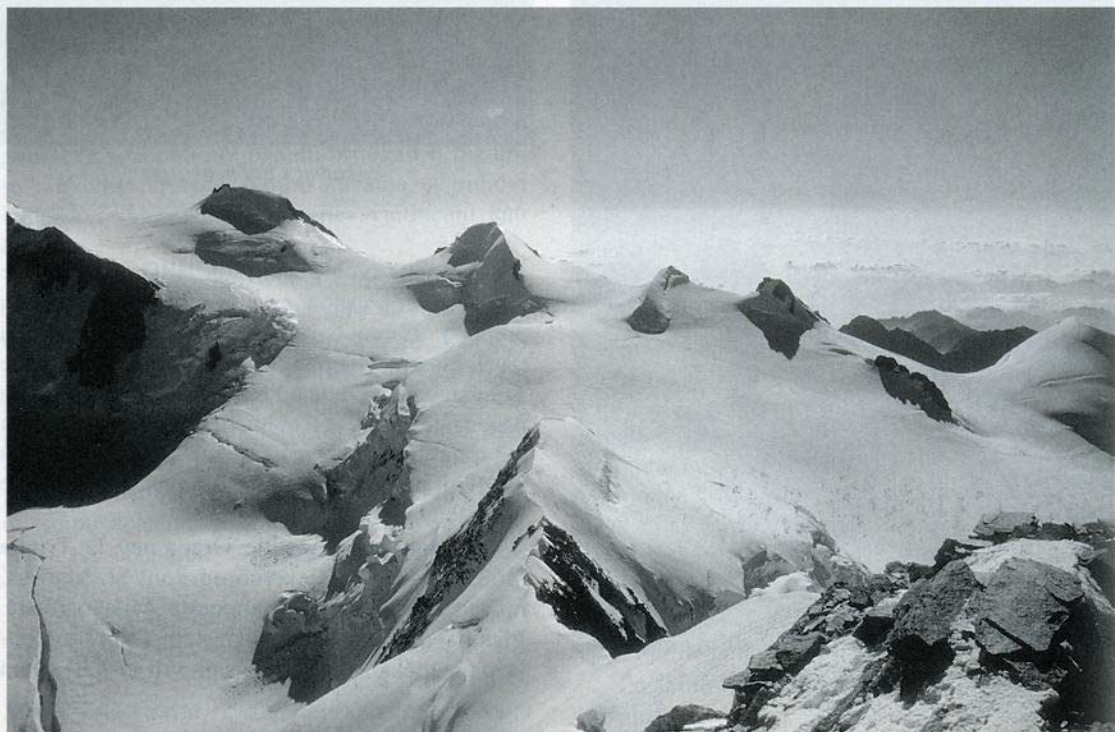
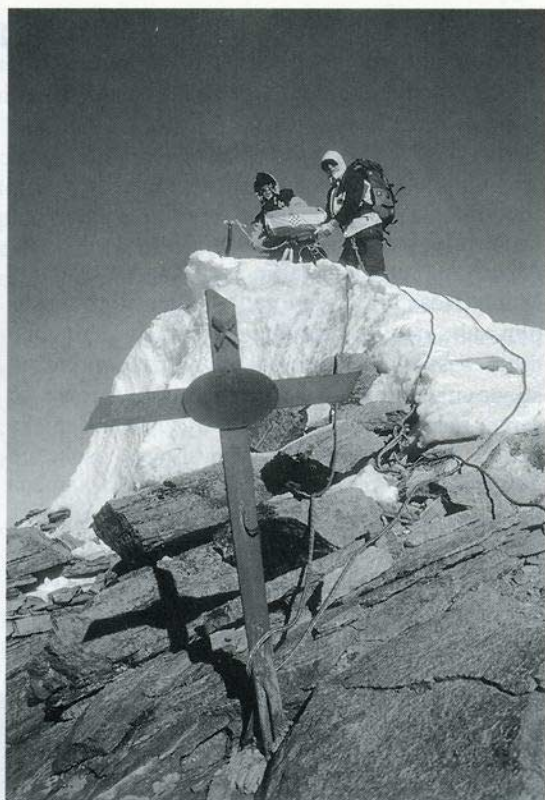
Ishodište za uspon je Gressoney la Trinité (1635 m), 30 km sjeverno od Pont St. Martina, mjesta na skretanju s autoceste Milano-Aosta. Planinarski dom Rifugio Gnifetti (3647 m) polazna je točka za uspon na sam vrh (5-6 h). Dom

je otvoren od sredine travnja do sredine rujna (277 ležaja, tel: 0039 163 78150, noćenje 20 DM). U slučaju nužde može se koristiti slonište Balmenhorn (4167 m, 6 ležaja, od Rifugio Gnifetti 2 h).

Vidik koji se pruža s vrha Liskamma, jednog od najljepših alpskih ledenih vrhova, vrijedan je i zaslužuje trud. Najimpresivniji su Matterhorn, Weishorn i Dent Blanche na zapadnoj i sjeverozapadnoj strani. Skupine četiritisućnjaka na sjevernoj i istočnoj strani također privlače pažnju. Liskamm sa svojim centralnim položajem u Penninskim Alpama predstavlja pravo mjesto s kojeg se može uživati u okruženju više od polovice četiritisućnjaka koliko ih imamo na našem kontinentu.

Desno: Na vrhu Liskamma

Dolje: Pogled s vrha Liskama na istok

I BOGOVI ČUVAJU HRABRE

Na osiguranim alpskim putevima

ARSEN MILETIĆ, Rijeka

Sve je opet kao nekada. I dolina Tamar. I skakaonice u Planici. I nezaboravan pogled na Jalovec. A sasvim lijevo - Mojstrovka! Eh, Mojstrovka... Tu sam prvi put visio na sajlama. Zapravo, tresao sam se od straha. Kako je bezdan ispod mene rastao, tako sam se sve grčevitije lovio za žicu. Na vrhu sam urlao od sreće. (Nije baš po planinarski, ali imajte razumijevanja za primorca koji je navikao na planine tipa Učka.) Nekoliko godina poslije potegao sam po grebenu prema Jalovcu, bez ikakvih oznaka. Onako, za dušu. Okrenuo sam negdje na Šitama. Pritislo me vrijeme, a postalo je i suviše strmo na obje strane. I na Jalovcu sam ostavio traga. Tu sam već prešao u sladokusce. "Via normale" mi je bio preobičan i radije sam gazio pored kuloara, prilično daleko od uobičajenog pristupa. To su bili dani...

Da budem iskren, uspomene mi pomažu da skupim hrabrost. Oblaci se navlače, nije baš ni toplo, a na ploči piše da je do Mangarta 8 sati. Osam dugih sati. A što sada? Isplanirao sam sve u tančine, jedva sam iskamčio dopust, hrpu kilometara sam prevalio, nabio sam i konjsku kondiciju. Jednostavno, uzmak nema! Evo, čak sam i goste rastjerao. Donio sam im ove teške oblake, pa livade pred domom zjape prazninom. Tu sam navikao na drugačije prilike - motorizirani turisti (kojima sav napor završava u stolcu ispred doma), rastegnute deke, roštilj, polka. Sada me ne ispraća niti lavež psa. Blažena tišina.

Prvo ozbiljnije zagrijavanje završava na Kotovom sedlu, otprilike visinski kilometar od polazišta. oдавде se može skoknuti na Jalovec, ali taj skok oduzima barem dva sata. Čini mi se da će osam biti sasvim dovoljno za danas. Silaz na drugu stranu nedavno je obnovljen, ali očito ne spada u neke osobito posjećene magistrale. Uništio sam na desetke paukovih mreža, neke i poprilično debele. Veliki dlakavi pauči nisu me

Jalovec sa Slemena Borivoj

(Bukva, 1998.)

gledali s osobitim simpatijama, iako njihov bijes, srećom, nije bio popraćen otrovnim odgovorom.

Nakon popriličnog spuštanja trebat će se ponovno popeti, i to po strmim travama. Iako je put prilično dobro ugažen, na pogrešan korak ne treba ni pomišljati. Posljedica bi bila kotrljanje u ambis. Ključno mjesto ove dionice je vratoloman spust u Hudu škrbinu, koji je, srećom, besprijekorno osiguran. Do vrha Mangarta više neće biti većih poteškoća. Jedino treba računati da je vršni dio (pre)često zavijen u bijelu kapu, čak i kad je vrijeme ljepše nego danas. Još nešto: dolazak na uobičajeni put s Mangartskog sedla znači i bijeg od samoće te stapanje s kolonama

koje mile prema vrhu. Ako vam se oblaci smiluju, na Mangartu ćete imati prekrasnu osma-traćnicu.

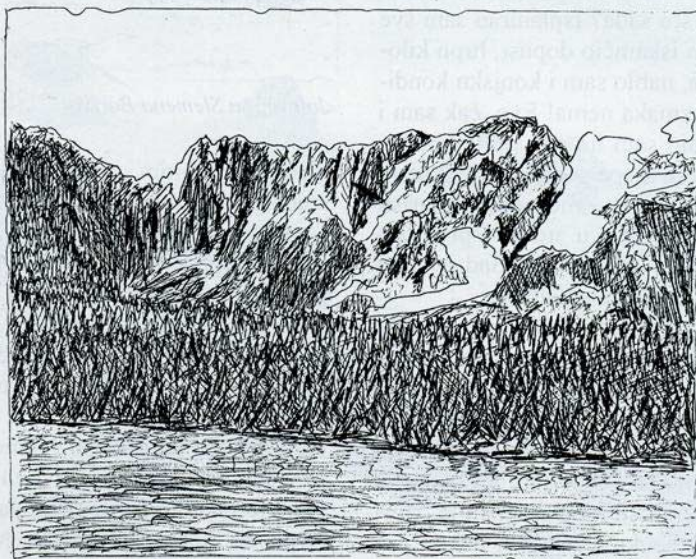
Na Mangartskom sedlu je rijetka prilika da uživo pratite uspon po jednom od najtežih ekstremnih osiguranih puteva u Alpama uopće. Fina-le Via Italiane gotovo je nadohvat ruke. Da bih vam otprilike dočarao kako to izgleda, reći ću da je zadnji dio u najboljem slučaju okomit, iako vjerojatno ima i prevjesnih detalja (bez osi-guranja bio bi 5. stupanj). Sve podsjeća na uspon po vanjskom zidu nebodera, negdje na visini stotog kata. Radoznala publika dočekala je svojih pet minuta, kada je jedan očito vrlo hrabar planinar (ili alpinist) došao u vidno polje. Možda je i previše hrabar. Žici i klinovima povjerava cijeli život, bez užeta, bez osiguranja. Ovo nije šala, ovo nije lagodna šetnja. Veza sa čvrstim svijetom tako je prokleta jadna. Oko njega je samo zrak, puno zraka.

"Kako li je samo drsko odvažan! Tko mu jamči da se klin neće iščupati?" - izustih s puno straha.

"Ne brini sinko, hrabre i bogovi čuvaju!" - začuh glas iza sebe. Živahni starčić toliko se uživio, da mi je poslije ispričao kako je svojevremeno žario i palio po ovim liticama, zabijao, izbijao i uživao do ekstaze. Naravno, osnovno je da svatko odredi svoje granice iznad kojih neće poći, pa makar ga nazvali preplašenom ovčicom.

U Mangartski dom velika većina stiže autom, i tek rijetki se odluče da gaze satima. Zbog toga računajte na ponešto neplaninarsko ozračje (malo previše civilizacije) iako je osoblje sasvim u redu. Dapače, uputili su me kako se na sedlu nesmetano, sigurno i (valjda) zakonski prelazi u Italiju. Kažu da nekog opasnijeg šverca nema, pa se ovakvi prijelazi dopuštaju. Doduše, početak markacije je malo teže naći i pomalo lutanja oko kamena i kamenčića nećete izbjeći. Dalje je gotovo nemoguće zalutati. Malo niže, kod Bivaka Nogara, proključat će izazov dana. Tu je početak Via Italiane. Tko joj je dorastao, pamtit će je cijeli život. I prošlost puta je zanimljiva. Pre-tjerana budnost jugoslavenskih graničara poslije Drugog svjetskog rata gotovo je potpuno onemogućila pristup na Mangart, zbog čega su se Talijani dosjetili i opremili smjer u cijelosti preko svoga teritorija. Pa što ako prkosi zakonima gravitacije? Tko voli, neka izvoli!

Slična mogućnost pruža se i malo niže, gdje počinje Put života na Vevnicu, koji je uzorno osiguran, ali također ekstremno težak. O njemu se govori samo sa strahopoštovanjem. Kako i ne bi, na nekim okomitim odsjecima slobodno vise lanci, što je jedina pomoć pri napredovanju. Samoosiguranje je tako onemogućeno. Dakle, nudi se ljuljanje nad ponorom uz iskrenu želju da bogovi i ovdje imaju svoj zaštitni utjecaj. Hvala lijepo, mislim da ovo nije za mene. Da ne bude

Belopeška jezera s Mangartom

198 Bukva Bonvoj

zabune, u Sloveniji nema takvih vrtoglavih puteva. Čak i oni najteži (npr. Kopišarjev put na Prisojnik ili Bambergov put na Triglav) ne dozežu teškoće kakve su ovdje pripremili Talijani.

Kod Doma "L. Zacchi" valja se dobro odmoriti, jer povratak preko Ponci neće biti lagan. Dom je lijep i podsjeća na kućicu iz bajke, ali je ozračje u njemu odbojno. Dobio sam dojam da jedva čekaju da izađem. Glavninu teškoća na putu za Visoku Poncu naći ćete u gornjem dijelu, iako i niže valja dobro potegnuti preko skoro okomitih segmenata. Prije glavne strmine duboko udahnite. Čeka vas okomita stijena i neugodno otvorena prečnica. Na prečnici je sajla labava, zbog čega se treba dobro nagnuti nad provaliju. To je najteži dio na dvodnevnom putu, pa će krv uzavrijeti i onim najhladnokrvnijima. Iza toga se sve polako smiruje. Vidici su sve širi. Sasvim dolje su Belopeška jezera, a svuda naokolo kipe u nebo kameniti vrhunci. Vrh Visoke Ponce znači i povratak u Sloveniju, opet bez carinika, dakako. Šteta da se pohod približio svome kraju. Preko Srednje Ponce valja se vratiti u Tamar. Adio Mangat! Adio Ponci! Dva dana su prošla u čistom zadovoljstvu.

PRAKTIČNI PODACI

Polazište: Rateče (870 m), 91 km od Ljubljane, 7 km od Kranjske Gore

Prilaz: Rateče - Dom u Tamaru, 6 km, dijelom makadam
Dom u Tamaru (1108 m) - Kotovo sedlo (2134 m) 3 h,

lako

Kotovo sedlo - Mangart (2679 m), 5 h, teško

Mangart - Mangartski dom (1906 m), 1.30 h, lako

Mangartski dom - Bivak Nogara - Dom L. Zacchi (1.380 m), 2.30 h, lako

Visoka Ponca - Srednja Ponca (2228 m), 1 h, teško

Srednja Ponca - Dom u Tamaru, 3 h, umjereno teško

Dom u Tamaru, stalno otvoren, tel. 064-876-055

Mangartski dom, otvoren ljeti, tel. 0609-630-863
(asfaltirana cesta skoro do doma, cestarina se plaća, od Bovca 27 km)

Bivak Nogara, stalno otvoren, 9 kreveta s dekama

Dom L. Zacchi, otvoren ljeti, zimska soba stalno otvorena

Bivak Nogara - Mangart, Via Italiana 2.30 h, ekstremno teško

Dom L. Zacchi - Vevnica Put života, 4.30, ekstremno teško

PRVI PSI TRAGAČI U GSS HRVATSKOG PLANINARSKOG SAVEZA

Suradnja s britanskim spašavateljima

VINKO PRIZMIĆ, Split

Ako netko od planinara ubuduće u planini ugleda pse s oznakom GSS HPS, treba znati da su oni u svojstvu službenih pripadnika GSS-a. Kao i ostali pripadnici gorske službe, i oni sada prolaze propisanu obuku. Potječu iz Engleske, a svojim se vodičima i kolegama spašavateljima odazivaju na imena Manston i Dijana. Budući da su stari tek malo više od godinu dana, pred njima je duga spašavateljska karijera.

Sve je počelo sasvim slučajno, kada se stjecajem okolnosti GSS iz Splita prošle godine po-

vezala sa SAR (Search And Rescue) teamom pri britanskim vatrogascima iz grupe Operation Florian, koji su imali kamp u Supetru na Braču. Tom smo prilikom razmijenili iskustva te održali zajedničku vježbu spašavanja. Kroz vježbu, razgovore i razmjenu video materijala, gosti iz Velike Britanije uvjerali su se u visoku razinu naše GSS te nam poklonili dio vrijedne spasavateljske opreme. Kad smo im pokazali pismo zahvale koje nam je uputio zapovjednik britanskog bataljuna iz sastava IFOR-a povodom uspješne po-

Manston i njegov vodič Bože Radelja

trage i spašavanja njihovog vojnika koji se tijekom vojne vježbe izgubio na Mosoru, dodatno su se motivirali da nam pomognu. Malo nakon toga izvijestili su nas da su, između ostalog, za naše potrebe odabrana dva psa za potrage, i to velški španiel i border koli, te da je sponzor pronaden u Royal Air Force (RAF), čiji je pripadnik bio i izgubljeni narednik na Mosoru.

Program je vrijedan gotovo 20 000 funti i obuhvaća ne samo prve posebno uvježbane pse, već petogodišnji program obuke i licenciranja za pse i njihove vodiče, i to u Hrvatskoj i Engleskoj, te specijalno terensko vozilo i pripadajuću opremu. Provođenje programa povjeren je British International Rescue Dogs-u (BIRD), specijaliziranoj međunarodnoj instituciji koja se bavi odgojem i licenciranjem GSS-pasa diljem svijeta.

Zrakoplovne baze RAF-a u Manstonu i Bostonu financiraju cijeli projekt, kojem je stručni nositelj BIRD. Donatori su bili ujedno i kumovi psima koji već imaju imena: Manston (po zrako-

plovnoj bazi) i Lady Di po pokojnoj princezi od Walesa. S ovim će, naravno, GSS Hrvatske dobiti i prve školovane vodiče pasa, koji će ubuduće možda biti rasadnici stečenih znanja i iskustava.

Psi su samo jedan od načina pomoći i suradnje što su nam je ponudili prijatelji iz Velike Britanije, a koja se još razvija u materijalnom dijelu (pomoć u opremi) i organizacijskom dijelu (upoznavanje s njihovim SAR sustavom i bogatim iskustvima u sferi potraga). U klasičnim, stijenskim i drugim akcijama inače je naš nivo zavidan.

Program je započeo dolaskom u Split i Hrvatsku, gosp. Davida Jonesa, predsjednika BIRD-a, koji je ujedno i ugledni pripadnik Rescue Mountain Committee, zatim boravkom naših članova u Velikoj Britaniji, a razvija se periodičnim redovitim tromjesečnim posjetama britanskih spašavatelja i instruktora Hrvatskoj, tijekom kojih se provodi obuka i propisana provjera.

Najprije je na poziv britanske organizacije Operation Florian u sedmodnevnom boravku (27. 2. do 6. 3. 1998.) u V. Britaniji, pokrajina North Wales, boravila delegacija GSS iz Splita i to: Vinko Prizmić, pročelnik i vođa delegacije, te Željko Cikatić i Božo Radelja, članovi i budući vodiči pasa. U V. Britaniji postoji duga tradicija spašavanja ljudi. Neke od njih postoje preko 200 godina i sve su te službe uključene u jedinstveni SAR sistem. Omogućen nam je uvid u sistem kao i niz kontakata sa svim važnim institucijama koje se bave potragama i spašavanjem ljudi pokrajine North Wales.

U zapovjednom mjestu Coastguarda (obalne straže) za pokrajinu Holyhed, uz projekcije nam je objašnjena njihova služba spašavanja na moru RNLI, policije, RAF-a, volontera, vatrogasaca, medija i sl.

Imali smo i zanimljivu vježbu spašavanja iz mora s ekipom RNLI, uz valove visoke preko 8 metara, i obavili smo i dvije vježbe spašavanja s njihovim odjelom Cliff Rescue pri Coast Guardu, od kojih je jedna bila noćna i pri pravim GSS uvjetima (orkanski vjetar i jaka tuča), a sudjelovali smo i u jednoj pravoj potražnoj akciji Rescue mountain teama, u nacionalnom parku Snowdon.

U zajedničkim vježbama, demonstracijama, usponima i uz razmjenu video i drugog materijala dostojno smo predstavili GSS Hrvatske.

U programu boravka bila je uključena aktivnost zajedničkog penjanja kao i posjeta priznatoj tvornici alpinističke i spasavalačke opreme DMM, gdje nam je prikazan cjelovit proces proizvodnje i završnih testiranja opreme. Posjetili smo i dva najstarija zamka u North Walesu i druge povijesne znamenitosti, uključujući i Krugeve Druida. I sami smo bili zatečeni značenjem koje je dano našoj posjeti u pokrajini North Wales. S nama su snimljeni prilozi za BBC i njihov velški HTV (Harlech TV), prikazani u terminima večernjih vijesti, te za novine Weely News.

Nakon mjesec dana, u posjet Hrvatskoj su nam došli Steave Owen Hughes (osnivač i predsjednik organizacije Operation Florian), David Jones (predsjednik BIRD-a) te psi i najnužnija oprema. Tom smo ih prilikom ugostili i priredili im pravo predstavljanje HPS. Naime njihova posjeta se upravo uklopila s održavanjem Drugog seminara GSS za helikoptersko spašavanje na

Mosoru, na kojem su sudjelovali pripadnici gotovo svih stanica GSS iz Hrvatske. Ostvarena je korisna razmjena iskustava i promoviran rad prvih GSS pasa tragača i na HTV-u, i na BBC-u, te u tisku. Naime, britanska delegacija je sa sobom povela ekipu s BBC-a (reportera i snimatelja), koji su na Mosoru snimili priloge za promidžbu ove inicijative i predstaviti će britanskoj javnosti našu GSS kao pravu adresu za ovu i sve buduće donacije. U studenome su nam ponovo došli instruktori BIRD-a. Provjerena je prethodna faza obuke za pse i vodiče. Program obuke trajat će dvije godine, a nastaviti će se i nakon toga. Dogovoren je dolazak eksperata za potrage njihove gorske službe u veljači ove godine, kada će se na Mosoru organizirati posebni seminar o potragama za potrebe naše gorske službe i tom će prilikom, uz donaciju dvaju terenskih vozila (landrovera), stići i druga vrijedna spašavateljska oprema.

Uz zahvalnost na pruženoj pomoći dužni smo omogućiti da ta pomoć bude prezentirana našoj planinarskoj javnosti.

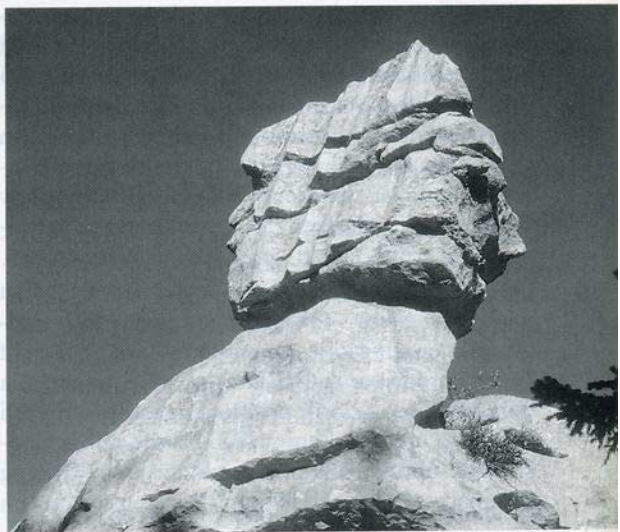
Psi tragači na Mosoru 1998. g.

Foto: Ing. V. Božić

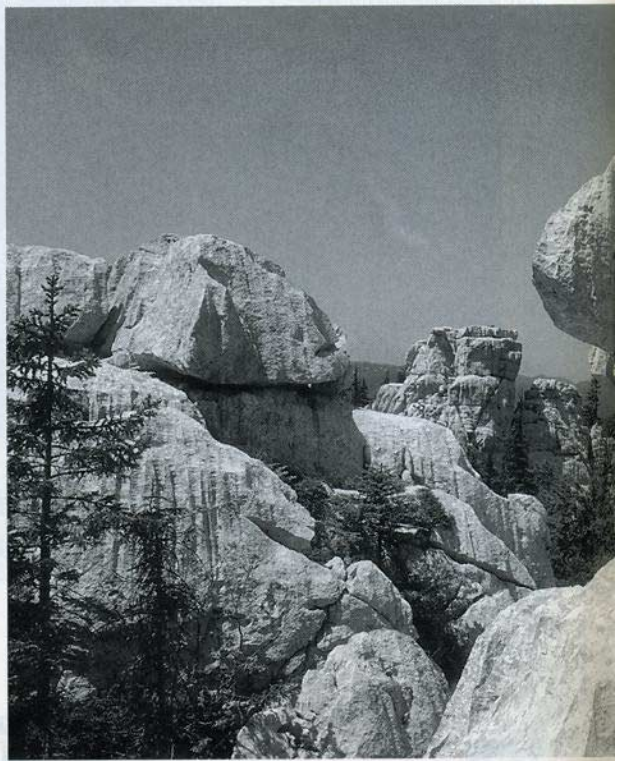
"IZAZOV PRIRODE"

DENKA ŠPRALJA, Zagreb

Pod tim je naslovom svestrana zagrebačka planinarka Đenka Špralja organizirala svoju prvu samostalnu planinarsku izložbu fotografija. Dosad ju je prikazala u Zagrebu, Zadru i Čakovcu. Spomenimo i prvu nagradu za slobodnu temu na Foto-dia festivalu u Đurđencu krajem 1998. O autorici ne treba trošiti riječi jer smo njezinu biografiju donijeli u broju 1 od 1997. u povodu njezinog proglašenja za najuspješnijeg planinarskog dužnosnika u 1996. godini. Umjesto riječi, neka nam autorica sama na ovoj "duplerici" govori o planinama kako ih ona vidi lećom svoga fotoaparata. (Ž. P.)

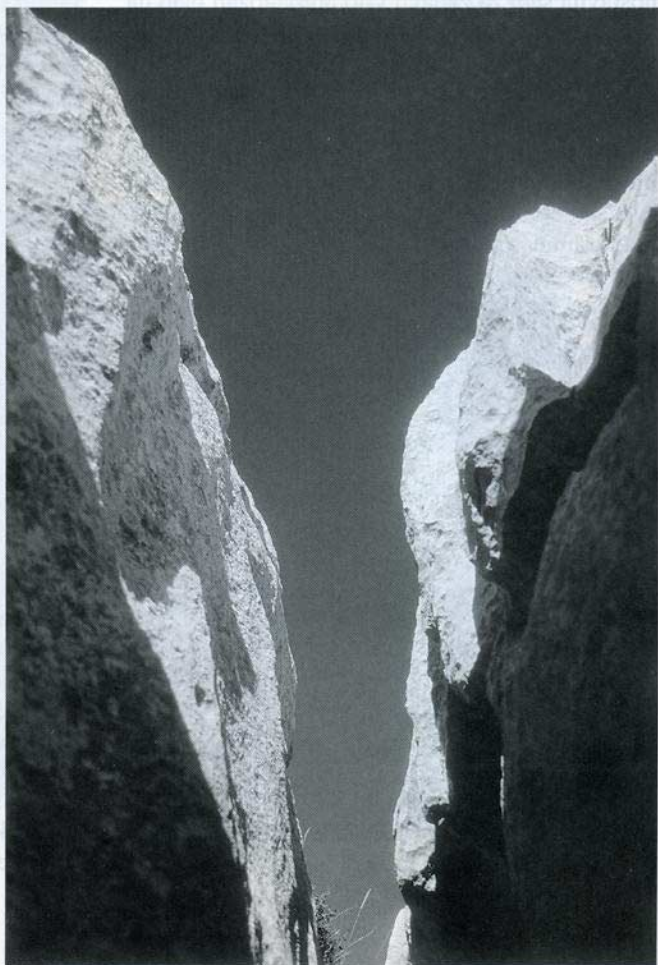

SAMARSKA

STIJENE

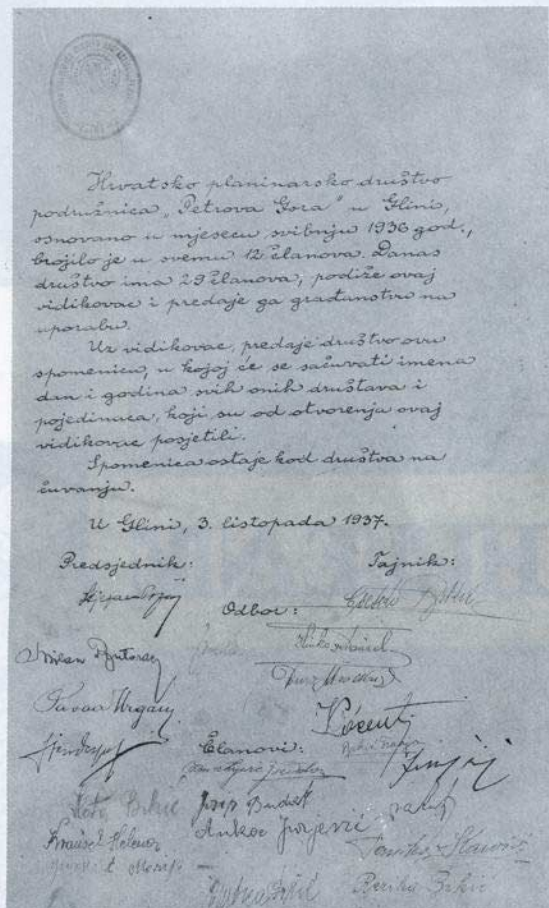
PLANINARSTVO U GLINI JUČER I DANAS

Ing. VLADO ŠOŠTARIĆ, Glina

Glinjska povijest u svom trajanju od 1284. godine pa do danas bilježi više ili manje uspjeha u društvenom i športskom životu Glinjana i njihovog kraja. Potreba za druženjem povezana je s razvojem raznih športskih disciplina kao što su Gradansko skлизаčko društvo (1888), Biciklistički klub (1894), Hrvatski Sokol (1906), Ferijalni gradski športski klub, nakon vrlo kratkog vremena Gradski športski klub (1920), te u mjesecu svibnju 1936. i Hrvatsko planinarsko društvo podružnica "Petrova gora" u Glini. Ovo društvo za svog prvog predsjednika izabire šumarskog nadsavjetnika u miru Stevu Prpića, te za tajnika Cvjetka Brkića. Društvo sa svojih 12 članova postavlja sebi za zadaću vrlo ambiciozan plan da izgradi vidikovac (planinarsku piramidu) na najvišem vrhu "Oštra glava" šume Tomašića kraj Gline, te da zainteresira Glinjane i pobudi njihov smisao za planinarenje i ljubav prema prirodi. Za nepunu godinu dana svog postojanja započine s izgradnjom piramide, što će je dovršiti i svečano otvoriti 3. listopada 1937. godine. Gradnja piramide pod nadzorom gosp. Sokolića, koja je u prvotnoj zamisli trebala biti visoka iznad površine tla 17 metara (viša od one povrh Hras-

Piramida na Tomašići 1937. godine

Sponemica u povodu izgradnje piramide na Tomašići

tovice za 3 metra), bit će u konačnici visoka 18 metara. Građena je od drveta, a predviđalo se u kasnijem razdoblju nadograditi još kojih 10 metara. Bez obzira na planove, i s ovih 18 metara nadmašila je u to vrijeme mnoge piramide po Hrvatskoj, ne samo s visinom već i po svojoj ljepoti i udobnosti. Osim lijepog vidika na Glinu i njen krajobraz, omogućavala je za lijepa vremena prostom oku pogled na piramidu u Hrastovici, ličku i samoborsku Plješivicu, Zagrebačku goru te drugo gorje.

Značenje novoizgrađene piramide pokazuje i "Spomenica" iz tog vremena kao i odaziv građana Gline na njezino otvaranje, ali i odaziv ostalih planinarskih društava, među inima Središnjice HPD-a u Zagrebu i podružnice u Karlovcu. Međutim, početak rata 1941. godine ugasit će ovo hvalevrijedno društvo, ali će ratne aktivnosti tijekom 1942. godine srušiti piramidu, koja više nije obnovljena ni do danas. Poslije vojno-redarstvene akcije "Oluja", koja je oslobodila i Glinu, počelo se s oživljavanjem planinarskih tradicija. Osnivačka skupština je 28. studenog 1996. godine, s 55 budućih članova, utemeljila PD "Pogledić", usvojila statut, te izabrala za predsjednicu dipl. iur. Drenku Kreštelica - Pavlečić, zamjenika predsjednice prof. Ivana Čermelja i tajnicu Sanju Pejaković. Sukladno zakonskim propisima društvo je upisano 16. prosinca 1996. godine u Registar udruženja građana po Upravi za opću upravu Županije sisačko-moslavačke, a već 13. ožujka 1997. primljeno je u Hrvatski planinarski savez. Do sada su održani izleti na Klek u Žumberku; Zeleni Vir i Vražji prolaz u Gorskom kotaru; Zavižan s botaničkim vrtom; spilju Veternicu i Kamene svate na Medvednici; Platak i Snježnik; Bijele stijene; Risnjak i Paklenicu. Članovi prof. Željko Badovinac i prof. Ivan Čermelj s uspjehom su završili

tečaj za vodiče na Okiću. Radi sigurnosti kretanja po Poglediću markirana je staza do vrela Stanci. Sada se namjerava ponovno izgraditi piramidu na mjestu prijašnje i markirati staze prema povijesnim lokalitetima Grada Gline. Poželimo "Poglediću" da ostvari svoje planove za opće dobro svih građana i samoga Grada Gline.

LITERATURA I IZVORI

1. 1894: Banovac - List za pouku, trgovinu, obrt i gospodarstvo, Petrinja, br. 23 str. 3.
2. 1936: Banovac - Nezavisni list za Petrinju i okolinu, Petrinja, br. 20 str. 3.
3. 1937: Banovac - Nezavisni list za Petrinju i okolinu, Petrinja, br. 32 str. 4.
4. 1937: Banovac - Nezavisni list za Petrinju i okolinu, Petrinja, br. 39 str. 4.
5. 1937: Pozivnica za svečano otvaranje piramide., Glina.
6. Dukić, M., 1980: Glina i okolica, Glina, 99 - 101
7. Ganschow, G., 1980: Comitatus Zagrebiensis A - L., Veröffentlichungen des Finnisch - Ugrischen Seminars an der Universität München, Serie A, Band 11/1., München, 42 - 203
8. Butorac, J., 1984: Popis župa Zagrebačke biskupije 1334. i 1501. godine., Zagreb, 43 - 50.
9. Vojnović, M., 1988: Glina - Razvoj tjelesnog vježbanja i sporta u Glini do 1945. godine., Glina 566-574.
10. Kazivači: Franjo (Cvjetko) Brkić, (1925), Nada (Cvjetko) Brkić (1923), Petar (Nikola) Davidović - Šišo (1930), Stjepan (Franjo) Križanić (1910), Đuro (Mato) Jozić (1932) i Ivan (Luka) Mihaljević (1928).

Članovi PD "Pogledić" iz Gline danas

OBLJETNICE

Sedamdeset godina planinarstva u Dubrovniku

MIRJANA KARAMAN, Dubrovnik

Sedamdeset godina djelovanja jednog društva dobrovoljnog značaja predstavlja jubilej vrijedan pozornosti. Stanovita planinarska tradicija postojala je u Dubrovniku već od 18. stoljeća, da bi se nastavila tijekom 19. stoljeća, sve do prvoga svjetskog rata. Organizirani su pojedinačni i grupni izleti, no sve je više-manje ostajalo u okvirima privatnosti. U dubrovačkom novinstvu postoje članci o ljepotama planinarenja, čak jedan iz 1911. godine pod znakovitim naslovom "Na Orjen". Doduše, ne postoje inicijative za organiziranje posebnog planinarskog društva sve do 1928. godine.

Pokretač je bio član HPD-a kapetan Đuro Pany, koji je potaknuo da se i u Dubrovniku osnuje njegova podružnica. Dana 24. studenoga 1928. održan je sastanak u svrhu utemeljenja društva, da bi se ono službeno konstituiralo 23. veljače 1929. s već upisana 43 člana. U međuvremenu organiziran je prvi planinarski izlet na

Sniježnicu, najviši vrh u dubrovačkoj regiji, 26. prosinca 1928.

Do drugoga svjetskog rata društvo je živahno radilo, što potvrđuju brojni novinski članci i poseban broj **Hrvatskog planinara** posvećen 10. godišnjici djelovanja 1938. godine.

Društvo je imalo od osnutka do 1941. godine naziv HPD, podružnica Orjen, Dubrovnik. Glavna je njegova pozornost bila usmjerena na planinu Orjen, ponajviše zbog njenih izuzetnih prirodnih ljepota i privlačnih snježnih terena. Već 1930. godina označena je kao početak ne samo organiziranog skijaškog športa u Dubrovniku, već i u cjelokupnoj Dalmaciji. Te iste godine na Orjenskom sedlu se podiže **planinarsko sklonište**, a potom se kupnjom dolazi u posjed doma na Vrbanju 1939. i poduzimlju brojne akcije.

Rad društva organiziranog u sekcijama (planinarska, špiljarska, markacijska, sekcija za pošumljavanje, juniorska) naišao je na razne po-

*Dubrovački planinari
na Sniježnici
prije 70 godina...*

hvale. Dva mu je puta povjerena organizacija većih skupova, pa tako 1935. godine kongres Saveza planinarskih društava Jugoslavije. Brojni ugledni građani Dubrovnika, pogotovo liječnici, bili su članovi društva, na čijem je čelu bio dugogodišnji zaljubljenik u planinarstvo i višegodišnji predsjednik društva, dr. Đuro Orlić.

Nakon petogodišnje stanke Društvo obnavlja rad 1946. godine na čelu s doajenom dubrovačkoga planinarstva, dr. Đurom Orlićem i nastavlja se 50-ih i 60-ih godina vrlo uspješno. Obnovljeni su objekti na Orjenu, članstvo se povećava, brojni su izleti i skijaški pohodi na Orjen, pa i športska natjecanja u tim disciplinama. Gotovo svake godine održavao se besplatan tečaj skijanja.

Od 1968. do 1980. godine društvo nosi naziv PD Dubrovnik. Pridjevak hrvatski skinut je odmah u novome komunističkom sustavu. U društvu su radile planinarska, skijaška i izletnička sekcija. Članstvo je doista bilo brojno, čak 500 planinara. Sedamdesete su bile zlatne godine, kada se na izlete išlo i s dva autobusa. Tada je skijaška sekcija bila najjača. Svake godine održavao se Orjenski smuk-prvenstvo Grada u skijanju. Društvo se godine 1983. uključuje u organizaciju tzv. orjenske planinarske transverzale, naslovljene "Orjenski slobodari". Te godine društvo gubi privlačne i funkcionalne prostorije u ulici Cvijete Zuzorić, nakon otkaza općine Dubrovnik, i dobiva na raspolaganje malu prostoriju u zdanju bivšeg zatvora u Karmenu, u prizemlju, posve nepovoljnu za rad i skupljanje

članova. Na godišnjoj skupštini 27. lipnja 1984. društvo dobiva modificirani raniji naziv PD Orjen. Osamdesetih godina organizira se zimovanje za školsku djecu u domu na Vrbanju, mariraju se nove staze i obnavljaju stare.

Godine 1985.-1990. uređuje se dom na Orjenu, pri čemu su sudjelovali članovi dobrovoljno. Godine 1988. u sklopu proslave 60. obljetnice, društvo je organiziralo Dan planinara Dalmacije na Vrbanju s oko 400 planinara.

Tijekom Domovinskog rata društvo je ipak održavalo pravni kontinuitet. Godine 1993. obnavlja rad i organizira opću planinarsku školu te okuplja školsku mladež, tako da 1994. broji 73 člana. Upriličuju se izleti i za članove i za građanstvo, te se ponovo osniva špiljarska sekcija. Društvo sponzorira putnička agencija "Atlas". **Prva redovna skupština**, u novoj, neovisnoj Hrvatskoj, održana je 25. svibnja 1995. Sastanci Društva se održavaju u tadašnjim prostorijama Sindikata ili u Gradskoj kavani. Društvo organizira izlete, šalje tri mlada člana na tečaj za vodiče, te grupu mladih špiljara na ekspediciju "Lukina jama" na Velebitu. Desetog studenoga 1995. održana je izvanredna skupština i tom prilikom društvo mijenja ime u HPD Dubrovnik.

Nakon redovne skupštine 17. lipnja 1997. društvo postaje dinamičnije. Te se godine ustanovljuje memorijalni pohod Ronalda Browna na Stražišće, u spomen nastradalima u zrakoplovnoj nesreći. Također se obnavlja Tradicionalni uspon na Sniježnicu dana 26. prosinca. Susretljivošću gradonačelnika Vida Bogdanovi-

... i danas

ća društvo je dobilo na korištenje prostoriju na Širokoj ulici. Posebita pozornost posvećuje se mladeži. Društvo danas broji 154 člana, od kojih su 92 studenti i djeca. Rad u 1998., pretočen i u program za 1999. godinu, sastojao se u organiziranju planinarske škole za nove članove, u organiziranju izleta, speleološkim istraživanjima, usavršavanju vodiča putem seminara itd. U proteklih 70 godina predsjednici su bili: René barun Lettis, Đuro Orlić, Ivan Šuljak, Bruno Bu-

torac, Nevenka Krstulović, Frano Perić, Drago Horvat, Ivo Franić, Stijepo Gverović, Rastko Barbić, Ivo Ban, Marko Mašanović i Krešimir Ivanišević, a sada je predsjednica Franica Krile.

U novim geopolitičkim okolnostima i strukturalnim mijenama zadaća je Društva da pronalazi daljne oblike svoga djelovanja. Nadati se je, da će bliža budućnost donijeti vedrije dane za HPD Dubrovnik.

ALPINIZAM

ZBOR ALPINISTA HRVATSKOG PLANINARSKOG SAVEZA

Dana 16. i 17. siječnja 1999. g. u planinarskom domu na Kleku održan je zbor alpinista HPS-a.

Potaknuti željom da unaprijede rad Komisije za alpinizam HPS-a, članovi AO PD Dubovac iz Karlovca ponudili su se da će pomoći u organizaciji spomenutog skupa. Uz mnogo telefonskih poziva, dosta kontakata, uspjeli su na Kleku okupiti četrdesetak pripadnika alpinističkih odsjeka, pododsjeka i klubova.

Među njima našla su se mnoga značajna imena hrvatskog alpinizma, ljudi koji su svojim radom u alpinizmu ostavili neizbrisiv trag i pečat te pridonijeli da se o nama govori s poštovanjem u cijelom svijetu. Sastanku su bili nazočni predstavnici šest alpinističkih odsjeka, pododsjeka i klubova, te je prihvaćen sljedeći dnevni red: izvještaj pročelnika KA HPS, prijedlog pravilnika KA HPS i njegov dodatak o školovanju kadrova, prijedlog pravilnika o alpinističkim ekspedicijama i razno.

Usvojen je izvještaj pročelnika KA HPS Igora Cindrića o radu u protekle tri godine. Oko prijedloga pravilnika KA vodila se opsežna rasprava, ali je uz sitnije dorade i izmjene ipak usvojen. Također je usvojen i prijedlog pravilnika o alpinističkim ekspedicijama. Dogovoren je način rada i donesen pravilnik o školovanju alpinističkih kadrova.

Donesen je i plan rada KA za 1999. g. te okvirni plan rada za razdoblje od sljedećih pet godina. Osnovni su zaključci da nužno treba poraditi na povećanju broja alpinističkih odsjeka, pododsjeka i klubova, te osnovati nove u mjestima i društvima gdje još ne postoje. Preporuka je da svi AO i AK redovito vode alpi-

nističke škole. Zaključeno je da se počne s radom ekspedicijskih škola i tečajeva. Te škole bi trebale stvoriti vjet za uključivanje što većeg broja mladih penjača u rad ekspedicija. Kao jedan od ciljeva u sljedećih pet godina istaknuta je želja da se Hrvati popnu na svih 14 osamtisućnjaka.

Kao dodatak sastanku imali smo priliku slušati, na žalost u nešto skraćenom obliku, predavanje g. Matije Mlinca o razvoju alpinizma u Hrvatskoj do početka sedamdesetih godina. Svi su prisutni to pratili s velikom pozornošću. S obzirom da je to bila jedna od vrlo rijetkih prilika gdje su se okupila tako značajna imena hrvatskog alpinizma, na molbu g. Berljaka, govorili su gospoda Ervin Hanzer, Stanko Gilić, Matija Mlinac i Anton Filipčić o svojim najznačajnijim usponima koji su naš alpinizam u to vrijeme stavili u sam vrh svjetskog alpinizma.

Dana 17. siječnja održani su ispiti za naslov alpinist, na kojima je četvero alpinističkih pripravnika zadovoljilo, te su stekli naslov alpinist. Nadamo se da će ovaj sastanak dati snažan poticaj radu KA HPS-a, te pridonijeti daljem razvoju hrvatskog alpinizma.

Dubravko Butala, Dragutin Tropčić

HIMALAJA I KORZIKA

Trekking u nepalsku Himalaju i planinarsko-turistički pohod na Korziku organizira vodič, alpinist i spašavatelj Vladimir Mesarić. Obavijesti na tel. 01/3638840 ili e-mail: Vladimir.Mesarić@open.hr

IN MEMORIAM

SENAID SERDAREVIĆ - SENO

Početak veljače duboko nas je potresla novinska vijest: u Austriji je, u prometnoj nesreći, 31. siječnja poginuo hrvatski karikaturist Senaid Serdarević. Nije bilo spomenuto da je Seno bio član izvršnog odbora HPS, tehnički urednik "Hrvatskog planinara" i pročelnik Komisije za propagandu i izdavaštvo HPS, dugogodišnji član PD INA-OKI, njegov bivši tajnik, potpredsjednik i predsjednik, a prije svega naš dragi prijatelj i suradnik.

Rodio se 4. kolovoza 1953. u Zagrebu i tu diplomirao na Fakultetu za brodogradnju i strojarstvo. Radio je 14 godina u INI na poslovima marketinga, a nakon toga u poduzeću Art Form u Zagrebu.

U planinarsku organizaciju uključio se 1978. kao član PD INA-OKI. Bio je član predsjedništva PD INA-OKI, od 1984. do 1985. potpredsjednik, a 1988. i 1989. njegov predsjednik, te uz to član komisije za propagandu i organizator brojnih izleta. Bio je i predsjednik Foto-kino kluba INA-OKI.

Godine 1987. vodio je pohod na Olimp, a godinu dana poslije u Tatre. Organizirao je planinarske foto izložbe, na kojima je i sam izlagao. Posebno je zapamćena izložba "Planinarstvo u karikaturi" koja je bila postavljena 1984. u Zagrebu, a zatim, prigodom planinarskog sleta na Sljemenu pod naslovom "Karikature na bukvama Medvednice". Ta je izložba poslije prenesena u Varaždin i Kutinu. U našem časopisu objavio je planinarsku početnicu koja je 1988. godine u nastav-

cima, perom karikaturista s mnogo humora, objašnjavala osnovne pojmove planinarske tehnike i etike. Pojedini dijelovi, a i cijela početnica, i danas se pretiskavaju te koriste na mnogobrojnim planinarskim školama i uvijek djeluju svježe. Njegov je humor uvijek bio blag, kao i njegov karakter, nikada oštar ili sarkastičan. S planinarskom temom stekao je u Edinburgu naslov za karikaturista godine.

Godine 1994. postaje dužnosnik HPS kao pročelnik Komisije za propagandu i izdavaštvo, te iste godine postaje članom Izvršnog odbora Saveza i tehnički urednik našega časopisa. Njegovom je zaslugom časopis dobio svjež i suvremen oblik a planinarima se osobito svidio Gojzek, lik planinara kojeg je prikazao serijom karikatura. Osim toga bio je autor vrlo uspješnih planinarskih značaka, a posljednjih sedam godina nesebično je pomagao pri osmišljavanju i uređenju izložbenog prostora HPS na Sajmu športa Zagrebačkog velesajma.

Primio je mnogobrojna planinarska priznanja - Srebrni znak PSZ i srebrni znak HPS, a Komisija za priznanja Saveza posthumno ga je odlikovala svojim najvišim odlikovanjem - Plaketom HPS.

Seno je svojim radom dao nemjerljiv doprinos razvitku i unapređenju planinarstva u Hrvatskoj i ugledu njene krovne organizacije - Hrvatskom planinarskom savezu. A povrh svega, Seno je bio dobar čovjek i dobar prijatelj kakvoga se nikad ne zaboravlja.

SENO, DO VIDENJA!

"Halo, čuj! Malo kasnimo, ali stižemo."

Gotovo da je uvijek tako započeo neki naš izlet, neko naše planinarenje. Ne možemo se niti ljutiti zbog toga. Znaš da je zatrpan poslovima, crtanjima, idejama... i još kojekakvim zadacima koje si je sam, ili smo mu ih mi nametnuli.

Volio je život, volio je ljude, svi su mu bili dragi, skoro prijatelji. Za sve je imao lijepu riječ i volio nas saslušati. Mogli smo biti i dosadni, on je kimnuo glavom, potapšao po ramenu i razumio. Sve oko sebe je pretvarao u lijep oblik, udahnjivao mu dušu, pretvarao ga u živo. ...Dok život juri, ja ću lagano... kaže naša pjesma. Uvijek smo pjevali. Kada se ujutro spremamo u planinarskom domu na opet nekakav uspon prema vrhu, tih je i jedva ga se vidi. Malo poslije, na stazi, znatiželjno se okreće kao da želi zapamtiti što više pejzaža, vrti karte, određuje smjerove... kasnije, već je napravio desetke fotografija jer se sve ne može ponijeti u sjećanju, zapitkuje druge jel' im je teško, sačekuje sporije... na odmoru, uz nešto slatko, malo govori, samo divljenje prema planini. Poslije na vrhu, čestitanje svima s toliko pažnje i uvažavanja, zainteresiran za svaku priču, kako je kome bilo, a onda navečer, kada su svi već umorni i čekaju odmor, on postaje "prozvani". Uzima gitaru i veselje počinje. Svatko ima neku svoju želju, neku svoju pjesmu, a on ih zna sve. Ako slučajno ne zna, sluša, uči, želi znati.

I tako uvijek skoro do zore. Onako znojnan, u pola pjesme, nestašno pogledom grleći sve oko sebe, gleda tko pjeva. Naprosto, moraš sudjelovati. Kada je sa svojim karikaturistima na izložbama, posve isto. Sve crteže komentira, smije se i traži još bolje. Obraća se svim organizacijama karikaturista u svijetu. Stalno neš-

Seno sa sinom Edinom i suprugom Đurđicom

to predlaže, odlazi na sastanke, posjećuje bolesne prijatelje.

Imao je zavidnu energiju, bio je velik pokretač svega novog, njegovao je staro, pitao za savjet. Ima li nekoga od nas, tko nema majicu s njegovim crtežom! Sigurno nema! Vrhovi Velebita, Dolomita, Alpa, Zaslavlja... šute. Nema Seninog smiješka, gitare. Obećajemo, ponijet ćemo njegovu uspomenu na sve naše nove i stare vrhove, na sva mjesta na koja nije stigao otići.

Ili nas tamo već čeka?

...Dok život juri, ja ću lagano...

Zašto nije moglo tako biti?!

(Branka Kašaj)

UMRO JE UZEIR BEŠIROVIĆ - BEŠO

Početkom siječnja u Sarajevu je umro naš dugogodišnji suradnik Uzeir Beširović u 74. godini života. Prvi se put javio 1958. člankom o seljaku planinaru Jozi Klepici iz Doljana pod Čvrstnicom, a do 1988. je objavio više od stotinu članaka! Stekao je širok krug čitatelja koji su zavoljeli njegov stil i kratke skice o BiH planinama. Posebnu su vrijednost njegovim putopisima davale vlastite fotografije, koje su, zajedno s tekstom, bili pravi mali biseri što se nadušak čitaju i gledaju. Svojim je fotografijama ukrasio mnoga planinarska izdanja, no najvjerniji je ostao našem časopisu - punih četrdeset godina! Po zanimanju je bio pravni referent u jednoj sarajevskoj komunalnoj ustanovi, a kao planinar član PD "Treskavica". Pod vrhom Jahorine sagradio si je skromnu brvnaru koja mu je bila

drugi dom. Iako nije bio sklon javnom nastupanju, stekao je popularnost široke planinarske javnosti svojom ljudskošću i tihom srdačnošću. O njemu kao planinarskom piscu napisao je prikaz pod naslovom "Bešo je takav čovjek" Vojislav Vujanović (NP 1987. br. 9-10, str. 211-212). Nedavni rat i bombardiranja Sarajeva Bešo je teško podnosio. Jedna mu je srpska mina uništila stan, no možda je još teže podnosio blokadu grada jer je bio odsječen od planina koje je toliko volio. Hrvatski su planinari znali cijeniti njegov doprinos tako da je već 1969. bio odlikovan Zlatnim znakom Hrvatskog planinarskog saveza. Ratne godine prekinule su našu vezu s Bešom, ali ga njegovi štovatelji neće zaboraviti ni nakon njegove smrti.

(Ž. Poljak)

ZAŠTITA PRIRODE

AKCIJA S.O.S. ZA VELEBIT OKONČANA USPJEHOM

Akcija "S.O.S. za Velebit" uspješno je okončana odlukom na državnoj razini da se termoelektrana na ugljen neće graditi niti u Lukovom Šugarju niti gdje drugdje u Hrvatskoj. Za planinare i ljubitelje prirode ta odluka znači spas najvrednije i najljepše hrvatske planine, ali i ostalih naših priobalnih planina.

Akcija je pokrenuta početkom 1997. godine i ubrzo je prerasla u najveću akciju u povijesti hrvatskog planinarstva, a zatim i najveću ekološku akciju pokrenutu ikada u Hrvatskoj. Tim više je značajan uspjeh koji je njome postignut, unatoč veoma snažnoj inicijativi koja se zalagala za izgradnju elektrane. Ujedno, prikupljenih 73000 potpisa za peticiju, svjedoči o postupnom sazrijevanju ekološke svijesti u nas. Peticija je bila popraćena nizom priredaba, koje su privukle znatnu medijsku pozornost i ujedinile ljubitelje prirode u nastojanjima za zaštitu Velebita.

Posebna zasluga za akciju kojom je spašen Velebit pripada Edi Hadžiselimoviću i HPD "Zagreb-Matica", koji su pokrenuli tako opsežnu akciju sa ciljem da se spriječi izgradnja termo-elektrane na Jadranu, što je sada, nakon dvije godine, na sreću, okončano uspješnim ishodom.

(Alan Čaplar)

"PARKOVI PRIRODE KOJI ZNAČE ŽIVOT"

Ove će se godine obilježiti Dan zaštite planinske prirode 5. lipnja pod motom "Parkovi prirode koji znače život", i to dispergirano diljem Hrvatske. Preporučamo da se od 30. svibnja do 5. lipnja organiziraju izleti i obilasci postojećih i budućih parkova prirode po regionalnoj osnovi: 1. Slavonija i Baranja: Kopački rit i Papuk (budući park prirode); 2. Županije sisačko-moslavačka i bjelovarsko-bilogorska: Lonjsko polje; 3. Hrvatsko zagorje i prigorje: Medvednica, Lonjsko polje, Samoborsko gorje i Žumberak (budući park prirode); 4. Lika i Županija karlovačka: Velebit; Istra i Županija primorsko-goranska: Učka (budući park prirode); Dalmacija: Biokovo, Telašćica i Velebit.

Središnja manifestacija bit će Skup planinara i prijatelja prirode "Sisak - Lonjsko polje 99" (5. i 6. lipnja).

GIS PROJEKT PARKA PRIRODE MEDVEDNICA

Prirodoslovno-matematički fakultet Sveučilišta u Zagrebu i Hrvatski prirodoslovni muzej izradili su GIS projekt Parka prirode Medvednica - biološka baza podataka. Ovaj projekt ima izuzetno značenje u našoj Strategiji očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti planinske prirode, a poglavito za očuvanje ljepota i vrijednosti planinske prirode Medvednice, za što su planinari posebno zainteresirani. Projekt je poslan većem broju suradnika KZP HPS i njegovoj Ekspertnoj grupi za očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti planinske prirode.

ZAŠTITA SAMONIKLOG BILJA NA POSEBNOM PLAKATU

Državna uprava za zaštitu prirode (DUZPO) izdala je veliki plakat SAMONIKLO BILJE i stavila ga na raspolaganje Komisiji za zaštitu prirode HPS, koja će ga raspodijeliti planinarskim društvima u središnjoj Hrvatskoj, gdje je bilje i najugroženije. Na plakatu su prikazane ove vrste ugroženog i zaštićenog samoniklog bilja: visibaba, obični likovac, jetrenka, dvolisni procjepak, velecvjetni kukurijek, božikovina, širokolisna veprina, drijemovac, pašji zub, ciklama, biskupska kapica i blagajev likovac. Vi koji volite prirodu nemojte brati, kupovati niti prodavati samoniklo bilje, koje je najljepše u prirodi. Ostala društva dobit će plakat na predstojećoj godišnjoj skupštini HPS.

UKLJUČIMO SE U SREDNJEUEUROPSKU GODINU DAŽDEVNJAKA

Pokrenut je projekt "Srednjeeuropska godina daždevnjaka 1999" (Okoliš, prosinac 1998). U tu se kampanju uključila i KZP HPS. Molimo planinarska društva i planinare da se pridruže kampanji koju će provoditi Ekspertna grupa KZP. Koordinacija je povjerenica Zdravku Furlanu (koji je o daždevnjaku pisao u Zelenim vijestima br. 8/1998) i Leli Zadražil (edukacija mladih za zaštitu prirode).

UGROŽENOST ŠUMSKIH EKO SUSTAVA GORSKOG KOTARA

Pod naslovom "Zašto se taji ekološka istina" (Goranski novi list, prosinac 1998) iznešeno je stajalište prof. dr. Kazimira Kauzlarica o ugroženosti

šumskih eko sustava i propadanju šuma Gorskog kotara, koji je najznačajnija planinska regija u Hrvatskoj. Štetne emisije izazivaju "kisele kiše", od čega se suše šume, koje sadrže sumporni dioksid i ugljični dioksid, a koji stižu najviše iz riječkog industrijskog bazena (TE

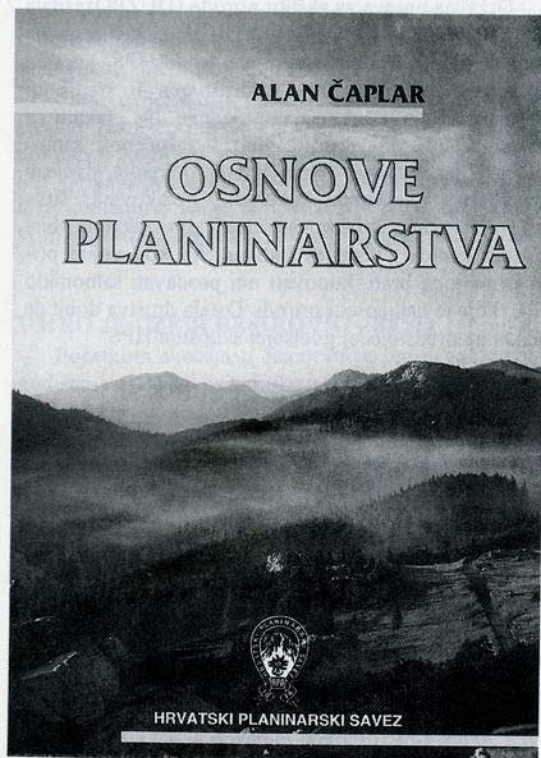
Plomin i dr.) i prekograničnim prijenosom iz zapadne Europe. U Hrvatsku dolazi čak 94% sumpornog dioksida i 96% ugljičnog oksida iz drugih država Europe. Na to su upozorena planinarska društva, suradnici KZP HPS i planinari u regiji. (I. S.)

PLANINARSTVO U TISKU

ČAPLAROVE "OSNOVE PLANINARSTVA"

Krajem prošle godine je u izdanju HPS objavljen priručnik "Osnove planinarstva" Alana Čaplara. Sadrži 36 stranica A-5 formata; naslovnica i zadnja stranica su u boji. Sadrži sve što bi o planinarstvu trebao znati početnik, odnosno svatko tko se njime bavi. Izrastao je iz bilježaka što ih je autor prikupljao kao polaznik planinarske škole HPD "Zagreb-Matica" i poslije, kako sam kaže, "metodom vlastite kože". Priručnik je prvenstveno namijenjen polaznicima planinarskih škola, ali će biti koristan i planinarima koji se prvi put uključuju u

planinarsku organizaciju, te planinarskim skupinama u osnovnim i srednjim školama. Prva dva izdanja, koja je objavilo HPD "Zagreb-Matica" za potrebe svoje planinarske škole, bila su brzo rasprodana i vrlo dobro primljena među planinarima.

Tekst je pisan razigranim, nesuhoparnim sti-lom, a upotpunjuju ga karikature pok. S. Serdarevića. Neposrednost prenošenja važnih planinarskih znanja najveća je odlika ovog priručnika, koja ga ujedno čini pristupačnijim za planinare početnike.

Autor priručnika je član našeg uredništva i Komisije za promidžbu i izdavačku djelatnost HPS. Unatoč nevelikom broju godina (nedavno je navršio dvadesetu), planinarima je već dobro poznat po nizu članaka objavljenih u našem časopisu i "Ličkom planinaru", te kao vodič i pročelnik Omladinske sekcije HPD "Zagreb-Matica". Za rad u uredništvu "Hrvatskog planinara" i za "Osnove planinarstva" dobio je priznanje IO HPS kao najuspješniji planinarski dužnosnik u prošloj godini. Priručnik se može naručiti kod autora (adresa je: Sv. Mateja 7, 10020 Zagreb, a telefon 01/688-512).

"BRODSKI PLANINAR"

Prvi broj glasila PD "Dilj gora" iz Slavonskog Broda za studeni 1998. pun je pogodak! Na 48 stranica obilje je članaka za svaku dušu ponešto, a svima zajednička planinarska radost. Ima tu putopisa, šale, karikatura, pjesama, biografija, zemljovida, literarnih priloga, sve, dakako, usmjereno planini Dilju. Desetak suradnika dalo je sve od sebe da prvenac ne bude razočaranje, a najviše zasluga svakako pripada glavnom uredniku Josipu Činklu. Tko želi doznati nešto o Dilju i njegovim planinarima, neka posegne za "Brodskim planinarom". Poželimo mu sve najljepše od Boga i od srca svoga - kako kaže njegov urednik u uvodnoj riječi. (Ž. Poljak)

TKO JE ŠTO U HRVATSKOM PLANINARSTVU

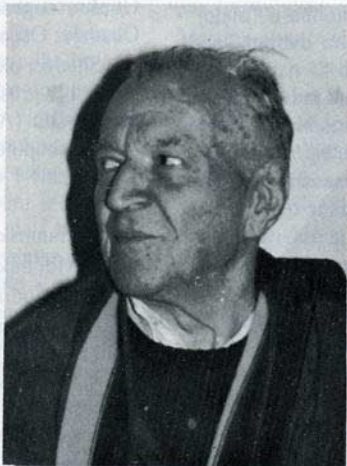
VILIM STRAŠEK - ŽIVOT POSVEĆEN PLANINARSTVU

Nemoguće je bez pogreške nabrojati i cjelovito sagledati čime se sve Vili Strašek u svome planinarskom životu bavio, prije svega zato što su doprinosi i uspjesi što ih je postigao kroz desetljeća planinarskog djelovanja veoma brojni. Vrstan je vodič, vrijedan organizator i izvanredan animator, primjeran markacist, fotograf i predavač. Jedan je od osnivača HPD "Zagreb-Matica", kojem je ostao vjeran do danas, punih 50 godina, a značajan prilog dao je i PD "Novi Zagreb", kojem je također jedan od osnivača.

Rođen je u Gorici, u Istri, 23. siječnja 1914. Među planinare došao je u dobi od 17 godina, učlanivši se 1931. godine u PD "Prijatelj prirode". Kao njegov član sudjelovao je u izgradnji doma na Glavici 1934. godine, gradio je domove na Snježniku, Zavižanu i Puntijarki, sudjelovao u uređenju domova na Alanu, Visočici, u Jablancu... Markirao je stotine kilometara planinarskih staza. Jedan je od osnivača Planinarskog puta "Velebno" na srednjem Velebitu. Dvadeset je godina neprekidno bio pročelnik Sekcije društvenih izleta PDZ.

Ono čime se najviše istaknuo i proslavio jest organiziranje i vođenje masovnih izleta. Iako nikada nije polazio niti završio vodičku školu, postao je, nije pretjerano reći, jedan od najboljih vodiča u Hrvatskoj. Organizirati i voditi izlete počeo je vrlo brzo nakon učlanjenja u PD "Prijatelj prirode", tako da danas ima vjerojatno najduži vodički staž u Hrvatskoj. U šest desetljeća organizirao je i vodio više od tisuću izleta, mahom masovnih. Kao vodič uvijek je vodio brigu i o onima koji slabije hodaju te vrijedi istaknuti da nikada na svojem izletu nije imao nijednu ozbiljniju nesreću.

Vjerojatno nema planine na području bivše Jugoslavije na koju nije vodio planinare. Na mnogim planinama bio je i više puta, potvrđujući uvijek iznova

svuju ljubav prema njima. Nije se zadržao samo na izletima u planine bivše Jugoslavije, već je svoj doseg i djelokrug HPD "Zagreb-Matica" proširio i na mnoge europske zemlje, prije svega na Austriju i Italiju. Od 1973. član je Österreichischer Alpenvereina u Grazu, a prošle godine primio je priznanje za 25 godina neprekidnog članstva.

Za svoj angažman u našem planinarstvu dobio je najviša planinarska, športska i državna priznanja. Treba istaknuti Plaketu HPS, zlatni znak PSJ, nagradu SOFK (1968.) i 1975., u okviru 100. obljetnice hrvatskog planinarstva,

Orden zasluga za narod sa srebrnim vijencem, te nebrojen niz drugih nagrada i priznanja. No, iako je sva najviša priznanja prikupio već odavno, on ni danas, u 86. godini života ne posustaje kada treba učiniti bilo što za planinare i planinarstvo.

I opet, u svemu napisanome, nije dovoljno rečeno o fenomenu zvanom Vili Strašek, jer bi se popisi njegovih uspjeha mogli nastaviti unedogled. Treba, međutim, svakako istaknuti još da je Vili Strašek, osim što je neumoran u svemu čega se prihvati, iznimno duhovit, ali ujedno i veoma skroman. Izvanredan je animator i zabavljač; dovoljno je samo da samo prozbori, pa da se podigne raspoloženje u svakoj sredini u kojoj se nađe.

Dok se mnogi u njegovoj dobi stalno tuže na tegobe raznih vrsta, on kaže: "Osjećam se jako dobro. Planinarim jako rado još uvijek, istina, ne takvom fizičkom snagom kao prije, ali sam ipak sretan što još uvijek mnogo planinariti. Mnogo godina sam nepromijenjenog zdravlja i osjećam se vrlo mlad...". I uistinu, svi koji ga znaju složit će se da je Vili Strašek najstariji mladić kojeg su ikada upoznali. Čestitajući mu 85. rođendan, poželimo još da ta njegova mladost potraje što dulje.

Alan Čaplar

PLANINARSKI FOTO-DIA FESTIVAL

U Đurđenovcu je 18. prosinca 1998. godine u večernjim satima održan Foto-dia festival. Poglavarstvo Općine, glavni pokrovitelj ove priredbe, ustupilo je tek obnovljeni Dom kulture organizatoru festivala HPD-u "Sunovrat" Đurđenovac.

Fotografije su bile izložene na panoima u "maloj" dvorani, a projekcija dijapozitiva u kino dvorani, pod istim krovom. Na izložbi je sudjelovalo 13 natjecatelja, a u dijapozitivima 11 i skoro svi su imali radove na sve tri teme (1. Vodeni tokovi i jezera u planini; 2. Teče jedan slap; 3. Slobodna tema). Natjecatelji sa fotografijama su još uvijek skloniji slobodnim temama, dok su ovi drugi imali izvrsne snimke i na zadane teme. Osjetan je pomak u slobodnoj temi - sve je više planinarskih motiva, pa čak i prethode organizatoru u zadavanju novih tema, te odsad festival može opravdano nositi pridjev planinarski. Dok je prosudbena komisija na čelu sa fotografom i planinarskim vodičem Krunom Perkovićem zbrajala bodove, domaćini su sve sudionike i goste počastili večerom. U nastavku su proglašeni najuspješniji natjecatelji i podijeljene nagrade. Fond nagrada je popunjen zahvaljujući darovima DIK-a "Đurđenovac" d.d., Slavonske banke Našice, Metora Đakovo, te slikara Drage Takača iz Đurđenovca. Pomogli su još O. Š. J. J. Strossmayera iz Đurđenovca, STR "Maja" i Metalim iz Đurđenovca, Tivan d.o.o. i Jozo Abičić iz Šaptinovaca, R & F company iz Našica. Za najbolje fotografije nagrađeni su: Dubravka Kar-

daš iz Koprivnice, Slavko Lupoglavac iz Kutine te Nenad Hoić iz Zlatar Bistrice (redosljed je po temama). Utješne nagrade dobili su Dubravka Kardaš i Damir Srednjoselec iz Koprivnice. Najbolji dijapozitivi su Eugenije (Đenke) Špralja iz Zagreba, Marija Lupoglavca iz Kutine, te Tomislava Markovića iz Zagreba. Utješne nagrade pripale su Gordani Rušnov i Vladi Obadu iz Osijeka, te Eugeniji Špralja.

Sljedeći planinarski foto-dia festival bit će održan u petak 17. prosinca 1999. godine u Đurđencu na istom mjestu (A. Stepinca 10). Sudjelovati mogu pojedinci i skupine sa fotografijama (minimalni format je 13x18 cm) i dijapozitivima (slajdovima) 24x36 mm. Teme su.

1. Planinska flora - do šest snimaka
2. Moj najdraži cvijet - samo jedan snimak
3. Slobodna tema - do šest snimaka.

Uz ime autora treba svaki snimak ili svaka tema imati naslov ili kraći opis. Radove treba slati na adresu: HPD "Sunovrat", Đurđenovac 31511, A. Stepinca 2 (najkasnije do 15. prosinca o.g.). Svaki natjecatelj smije sudjelovati u obadvije tehnike i sve tri teme.

Uspješan foto-safari žele Vam članovi HPD "Sunovrat" Đurđenovac i - vidimo se u prosincu.

POL STOLJEĆA DOMA NA SNJEŽNIKU

Izgrađen pod samom vršnom kamenom stijenom Snježnika, već skoro pola stoljeća odolijeva svim vremenskim nepogodama, koje su na Snježniku, na gra-

Oštećen dom na Snježniku
Foto: Ing. B. Škrobonja

nici primorske i kontinentalne klime, izrazito teške. Više je puta stradavao od vjetra, velikog snijega ili udara groma. Srećom, grom koji je na Uskrsnji pone-
djeljak prošle godine udario (i prošao) kroz dom nije ostavio nikakve posljedice. Velika gromada koja se tom prigodom odlomila s vrha za malo je mimoišla dom i pala na terasu (što je vidljivo i na fotografiji). Kako je dom položen u smjeru sjever - jug (i to točno u stupanj), posebno je izložen udarima snažnog juga. A kako je tijekom proteklog listopada više puta na Snježniku ludovalo orkansko jugo, posljedice su značajne: jugo je otrglo veći dio zaštitnog lima koji je prije 25 godina postavljen kao zaštita upravo jugu, a prijeti da otrgne i ostatak, te krov s kojim je lim povezan. Kako je od posljednje veće rekonstrukcije i obnavljanja doma prošlo upravo 25 godina, neophodni su veći građevinski zahvati, obnova urušenog potpornog zida iza Doma, saniranje svih potpornih zidova pod domom, zamjena cjelokupne terase, preuređenje kuhinje, popravak krova i ličenje cjelokupne drvenarije.

No usprkos svim ovim teškoćama, dom je i dalje redovito otvoren vikendom i blagdanom, pa i tijekom zime, a tek brigom domara obnavlja se inventar doma. Dom služi osnovnoj namjeni: kao ugodno i sigurno sklonište i odmorište planinarima, izletnicima i ostalim ljubiteljima planina koji dolaze uživati u jednom od najljepših planinarskih vidikovaca u Hrvatskoj.

(Branko Škrobonja)

STANICA PLANINARSKIH VODIČA SPLIT

Stanica je održala 27. siječnja redovnu skupštinu u prisutnosti 24 člana. Iz podnesenih izvješća o proteklom četverogodišnjem razdoblju, vidljivo je da Stanica djeluje kao samostalna planinarska udruga. Svoje zadatke ostvaruje temeljem Pravilnika o radu vodičke službe HPS, Statuta i Programa rada za svaku kalendarsku godinu. Nakon rasprave, izabrano je novo vodstvo. Za predsjednika je izabran Nikola Jelinić, dopredsjednika Neven Svetec, tajnica je Ivana Plazonić, članovi su Mladen Japirko i Ivica Sorić. (Milan Sunko)

PK "SPLIT"

Skupština Planinarskog kluba "Split" u Splitu održana je 28. siječnja. Na njoj je bilo nazočno preko 90 članova i gostiju. Na svečanom dijelu skupštine podijeljene su diplome polaznicima Škole za planinarski podmladak. Zatim su uručena priznanja i znakovi priznanja HPS vrijednim i zaslužnim članovima Kluba. Nakon podnesenih i prihvaćenih izvješća o proteklom dvogodišnjem radu, prihvaćen je Plan rada za 1999. godinu i izabrano novo vodstvo. Za predsjednika je izabran Mladen Japirko, dopredsjednika Ante Čagalj, tajnica je Gordana Lišnić te članovi odbora: Milan Sunko, Mirjana Beram, Alojz Bakota i Stipe Šimunac. (Milan Sunko)

KOMISIJA ZA PLANINARSKÉ PUTEVE HPS

Tečaj za markaciste zagrebačkog područja završen je u praktičnom dijelu uređenjem novog planinarskog puta na Žumberačkoj gori 24. siječnja i to od Sošica preko Boića do Boljare. Tečaj je uspješno završilo 16 tečajaca iz devet zagrebačkih društava.

Na tradicionalnom zimskom velebitskom pohodu, "Po planinarskim putevima dr. Ante Rukavina i Ante Vujnovića", 30. i 31. siječnja sudjelovalo je preko 50 planinara iz 12 društava. Unatoč žestokoj buri, uspjeli su doći iz Oštarija do Ravnog Dabra, biti na misi zadušnici za pokojne planinare i običi njihove grobove. Lički planinari iz obitelji pokojnih zadužili su nas svojim gostoprimstvom, a posebnu radost učinila je Martina Vujnović, kćer pokojnog Ante, koja već sada stasa u pravu nasljednicu svoga tate.

Planinarska kuća u Donjem Kosinju opet je otvorena! Za boravak treba se javiti obitelji Vukelić na tel. 01/221721 ili mob. 099 453 564.

Prva obilaznica na otoku Krku bit će otvorena uoči Dana državnosti! U nastojanju da se planinari i drugi gosti kreću po prekrasnim predjelima Dobrinjštine, Turistička zajednica Šila, u suradnji s Komisijom priprema vezni put dug oko 20 km (oko 6-7 sati lagalnog hoda) koji obilazi kulturne i povijesne znamenitosti i posebne značajne dijelove ovog dijela otoka Krka. Posebno treba istaknuti prekrasne vidike prema kopnu i panoramu prema gorju, od Učke do Velebita.

Obnova VPP-a i priprema nove državne obilaznice po hrvatskim planinama u planu je Komisije. Dvije KT VPP-a bit će zamijenjene. Visočica i Badanj su do daljnje u stanju mirovanja, a Stap i Veliko Rujno su nove KT. Nova državna obilaznica bit će slična slovenskoj "enki", s obilaskom većine hrvatskih planinskih vrhova.

Obilazak velebitskih vrhova organizirat će se krajem lipnja, posebno glede obilježavanja 5. obljetnice "Velebitske obilaznice", i to dvodnevni pohodom 26. i 27. lipnja do Štirovače posebnim busom.

Priznanja za markaciste su pripremljena i ove godine bit će dodijeljena zaslužnim pojedincima i grupacijama. Prijedlozi se dostavljaju Komisiji na adresu HPS. (Tomislav Pavlin)

VIJESTI IZ MAKARSKÉ

Novogodišnji pohod Biokovu omela je kiša. Samo petorica se odvažila ka Borovcu i Lokvi, ali ih je kiša vratila s Miletinih bora. 18. memorijalni pohod u spomen na pogibiju Slobodana Ravlića održan je po programu. Po vedrom i tihom danu, gazeći debeo snijeg, na mjesto pogibije došao je 21 planinar. Komemorativnu riječ održao je D. Erceg, s pogodom vijenca. Zatim se u Kući pod Jurom skupilo tridesetak planinara, neki iz Splita i Imotskog. Desetak najupornijih popeše se na vrh Sv. Jure, neki zametenom cestom, drugi "uz

sajlu". Dio skupine vratio se u Makarsku preko Lokve, drugi preko Makra.

Nakon godine i po priprema, sedmorica Biokovaca svečano je ispraćena 12. siječnja na dalek i složen put uspona na Aconcaguu, a u okviru proslave 70. obljetnice HPD "Biokovo". Skupinu čine: Stipe Bušelić (vođa puta), Tonči Lalić, Mišo Mendeš, Davor Puhać, Ante Šarić, Boro Turina i Marjo Vrcan. Tridesetak sponzora pomoglo je ovaj zahtjevni pohod. Žele se popeti i na drugi najviši vrh Južne Amerike, običi povijesne znamenitosti na Andama te posjetiti naše iseljenike. Mnoštvo je svijeta došlo na ispraćaj, među njima i gradonačelnik Zlatko Gareljić. Sretni nam se vratili!

U organizaciji Agencije "Biokovo active holiday", priredne je vrlo koristan izlet s 35 srednjoškola iz Makarske na Velebit, do Borisovog doma. Učinjeno je to na poticaj gradske organizacije za suzbijanje bolesti ovisnosti, pa je ovaj izlet ostavio vrlo zapažen i pozitivan dojam. (Ivo Puharić)

TRČI MAMORIJALNI POHOD "FOKINOM STAZOM"

Pohod "Fokinom stazom" na Omanovac organiziralo je PD "Psunj" iz Pakraca u nedjelju 27. prosinca 1998. Na sjećanje i u čast svom članu Marijanu Kulhavom "Foki", poginulom branitelju Pakraca na ovoj stazi koncem 1991. godine s još šestoricom hrabrih branitelja Bjelovarčana, pakrački su je planinari proglasili "Fokinom stazom" i svake godine na dan njegove pogibije organiziraju njome pohod na Omanovac.

Iz godine u godinu povećava se broj sudionika i broj društava koja u njemu sudjeluju. Ove godine, na trećem po redu, bili su uz domaće planinare članovi planinarskih društava "Kapela" iz Zagreba, "Lipa" iz Lipika, "Petrov vrh" iz Daruvara i "Strmac" iz Nove Gradiške. Njima se priključila i skupina Marijanovih prijatelja iz Prekopakre i pitomci Dječjeg doma iz Lipika, a pratili su ih reporteri Radio Daruvara, HTV Bjelovar i lokalnog Pakračkog lista. Po snježnom i mrzлом ali vedrom i sunčanom danu stazu je prešlo četrdesetak sudionika koji su na mjestu pogibije odali počast, položili vijenac i zapalili svijeće.

Na Omanovcu su pakrački planinari mogli prvi puta nakon domovinskog rata dočekati goste u novo-obnovljenoj dvorani, opustošenoj u proteklom ratu. Vrijedni su je planinari prigodno ukrali i opskrblili skromnim i raznolikim namještajem, a planinarke Frica, Jožica, Jasna i druge osigurale su potrebno posuđe i predmete.

Budući da u još uvijek djelomičnoj obnovi doma sudjeluje nekoliko donatora i izvođača, našli su se ovdje i predstavnici Podravke - Studenca iz Lipika, Hrvatske industrije stakla iz Lipika i Brinjak d.o.o. iz Prekopakre, od kojih je Podravka - Studenac osposobila dvoranu za upotrebu.

Goste je dočekala topla dvorana s postavljenim stolovima i klupama, društvo je osiguralo topli čaj, piće i kolače, dok su ostala jela donijeli planinari sa sobom. Za čas je dvorana zabrivala glasovima šezdesetak planinara. Struja iz poklonjenog agregata omogućila je korištenje glazbene linije, a zamalo se svirci i pjesmi pridružio i popularni Braja sa svojom harmonikom. Vedar i sunčan dan omogućio je daleku i ostru vidljivost. Svima će u sjećanju ostati ugodno proveden dan u pohodu na Omanovac "Fokinom stazom".

(Rudolf Čišper)

SPLIČANI U RISOVOJ JAZBINI

Zagrebački planinarski klub Naftaplin ustupio nam je "Risovu jazbinu", svoju planinsku kuću za doček nove 1999. godine. Naše prijateljstvo traje od vremena kada smo im bili vodiči na Kozik i nekim drugim mosorskim stazama, a u tome imaju udjela: Alojz, Božo, Neda, Zvezdana i Tarita ("tri Božine kćeri").

Naše je društvo brojilo dvadeset planinara i time je kuća bila popunjena. Uz domaćina Mira i domaćicu "Milostivu", svi ležajevi, pa i oni improvizirani, bili su zauzeti. Kuća je smještena neposredno uz meteorološku postaju na Medvednici, nedaleko od planinar-

Splićani na Sljemenu kao gosti PD Naftaplin

skog doma Puntijarka. Zatvorenog je tipa, topla, čista i opremljena. Stigli smo 30. prosinca ujutro. Naše naprtnjače i hrana dovezeni su kombijem, tako da smo lagani i čili stigli u bjelinu Medvednice. Vožnja žičarom za neke je bila novo iskustvo, kao i beskrajno bjelilo oko nas. Počevši gaziti snijeg, pomislila sam: "Bit će ga, nauživat ćemo se, i dosadit će nam."

Već smo prvi dan s vodičem Mirom otišli do Hunjke. Par sati na snijegu, opremljeni štapovima i gležnjačama, bilo je za mnoge vatreno krštenje. Klizilo se i padalo, iako je sve dobro završilo. Alojz je srušio bukvu, ali mu je ona oprostila, znajući da dolazi iz sunčane Dalmacije i da ne zna skijati.

Tih dana obišli smo planinarske domove Runolist, Grafičar i planinsku kuću na Lojzekovom izvoru, koja nas se posebno dojmila svojom drvenom građom i toplinom, što nam je uz vruć čaj nakon višesatnog hodanja po snijegu itekako dobro došlo. Najviše spretnosti trebalo nam je za penjanje Horvatovim stubama, pravi podvig za nas nenavikle snijegu. Ljepota okoliša i rječica što teče ispod zamrznute površine izmamili su našu pjesmu, pa smo se uz "Plače, plače mali zeko..." vrlo brzo primakli stazi za povratak.

Pečat prošlosti, stare utvrde iz naše povijesti, objedinjene s našom sadašnjicom, doživjeli smo na Medvedgradu, na samu Staru godinu. Monumentalno zdanje obavijeno u maglu i zaleđene staze naveli su nas na razmišljanje kako je tu bilo nekoć i podsjetilo da je povijest našeg naroda duga i bogata.

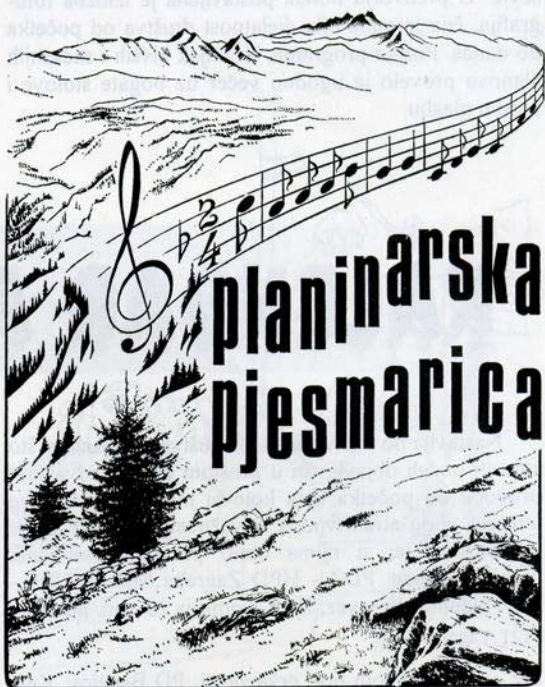
Svaki naš izlazak u prirodu završavao je u toploj "Risovoj jazbini". Dežurna ekipa sačekivala bi nas s toplim jelima, a Novu godinu dočekali smo uz puno glazbe i plesa, sve do ranih jutarnjih sati. Mnogima od nas ostat će taj doček i boravak na Medvednici u izuzetnom sjećanju. (Gordana Lišnici)

U PRIPREMI NOVA "PLANINARSKA PJESMARICA"

Planinarska pjesmarica što ju je HPS objavio prije 12 godina odavno je rasprodana i postala raritet. Planinarske su pjesme i danas tražene, pa su planinari sretni ako Pjesmaricu mogu dobiti na posudbu radi fotokopiranja. Vrijeme je, dakle, da se tiska novo izdanje. Budući da se od prvog izdanja do danas sigurno pojavilo novih lijepih pjesama, pozivamo sve one koji ih imaju da na adresu HPS pošalju fotokopije pjesama (s notama) za koje smatraju da bi trebale biti uvrštene u novo izdanje.

PLANINARSKA KUĆA NA OSORŠĆICI

HPD "Osoršćica" Mali Lošinj potpuno je završilo i opremilo planinarsku kuću "Sv. Gavdent" na Osoršćici. Kuća je opskrbljena i ima domara. Otvorena je petkom, subotom i nedjeljom te praznicima. Na noćenje može primiti petnaest planinara. Za detaljnije obavijesti može se nazvati domara Mira Kovačevića, Sv. Jakov,

PLANINARSKI SAVEZ HRVATSKE

Naslovnica Pjesmarice iz 1987. godine

tel: 051/237-244 ili predsjednika društva Bolta Gaberška, Mali Lošinj, tel: 051/232-683. (Mateja Gaberšek)

PROGNOСТИČKI TELEFON - KORISNO ZA PLANINARE

Početkom ove godine uveden je prognostički telefon na kojem se mogu dobiti meteorološke obavijesti o pojedinim regijama Hrvatske do tjedan dana unaprijed, što će biti osobito korisno planinarima pri planiranju izleta. Broj 060/616-666 odaziva se radnim danom od 7 do 19, a neradnim danom od 9 do 19 sati. Cijena poziva je 5,2 kune po jednoj minuti.

HPD DUBROVNIK

Društvo je svečano proslavilo sedamdesetu obljetnicu 11. prosinca 1998. u dubrovačkom hotelu "Mali Imperial". Pokrovitelj svečanosti bio je grad Dubrovnik. U kulturno-zabavnom programu nastupio je glumac dubrovačkog kazališta Niko Kovač čitajući dijelove Zoranićevih "Planina", te klapa "Subrenum". Svečani govor održala je Mirjana Karaman. Dodeljena su i priznanja dvjema najstarijim članicama, gospodama Rini Mašera i dr. Katarini Carić, te osmoricu bivših živućih predsjednika. To su: Bruno Butorac, Ivan Šuljak, Drago Horvat, Ivo Ban, Rastko Barbić,

Marko Mašanović, Stijepo Gverović te Krešimir Ivanišević. U predvorju hotela postavljena je izložba fotografija, čija je tema bila djelatnost društva od početka do danas. Poslije programa, stotinjak bivših i sadašnjih članova provelo je ugodnu večer uz bogate stolove i plesnu glazbu.

Svečanost su uveličali svojom nazočnošću gosti iz HPD "Kamenar i HPK "Sv. Mihovil" iz Šibenika, HPD "Kamešnica" iz Otoka kod Sinja i HPD "Šibanica" iz Metkovića.

U sklopu proslave 70. obljetnice održan je i obnovljen tradicionalni uspon na Sniježnicu 26. 12. 1998.

(Mirjana Kovačević)

KALENDAR AKCIJA

Nastavljamo s izzacima iz društvenih planova što smo ih počeli objavljivati u prošlom broju. Izdajamo priredbe do početka ljeta koje bi mogli biti od šireg interesa zbog atraktivnosti ili važnosti, a i neke izlete autobusom, jer u njima često preostaje slobodnih mjesta. Kratice: PDZ - HPD Zagreba Matica; HPS - Hrv. planinarski savez, KPP-Komisija za plan. puteve, OŽUJAK

6-7. 3. Kolijevkom hrv. državnosti, PD Bedalov, Kaštel Kambelovac

13-14. 3. Markiranje Goranskog pl. puta, PDZ KPP

14. 3. Eko škola u prirodi (Lipa), PDZ

14. 3. Slov. Snežnik, HPD Bijele stijene, Mrkopalj

21. 3. Savjetovanje ZPP-a, Blagus, Medvednica

28. 3. Markiranje Samoborskog gorja, PDZ KPP

TRAVANJ

4. 4. Svilaja, PK Split

4. 4. Markiranje Goranskog pl. puta, PDZ KPP

10-11. 4. Lika, Kosinj, PDZ SDI

17. 4. Planinarski maraton na Mosoru, Bedalov, Kaštel Kambelovac

18. 4. Tušnica i Tomislavgrad, PK Split

24. 4. Za čistu Medvednicu, eko akcija KZP HPS

23. 4. Fotoizložba HPD Ivančica, Ivanec

25. 4. Eko akcija na Puntijarki, PDZ

SVIBANJ

1. 5. Proslava 110. g. piramide na Japetiću, PD Jastrebarsko

1-3. 5. Cres i Lošinj, PDZ SDI

9. 5. Dan splitskih planinara na Mosoru

15-16. 5. Dan dalmatinskih planinara, Ljubotić, Velebit

16. 5. Eko akcija: čišćenje Medvednice, PDZ KPP

16. 5. Krk, PDZ SDI

16. 5. Proslava stotletnice PD Ivančica na Ivančici 8-9.

5. Markiranje Goranskog pl. puta, PDZ KPP

22-23. 5. Markiranje Goranskog pl. puta, PDZ KPP

27-30. 5. Planine i more, busom, Naftaplin

28-30. 5. Kozjak, Omiška Dinara, PDZ SDI

29-30. 5. Promina i Svilaja, HPD Željezničar, Zagreb

29.-30. 5. Dan hrv. planinara: uspon na Dinaru, HPS

31. 5. Svibanjski dani mira u Mrkoplju, HPD Bijele stijene

LIPANJ

5-6. 6. Eko pohod Lonjsko polje, KZP HPS

5-6. 6. Ratitovec i Lubnik PDZ SDI

5-6. 6. Susret planinara pjesnika na Sovskom jezeru, PD Dilj, Sl. Brod

13. 6. Čvrsnica, PK Split

16. 6. Golica, busom, Naftaplin, Zagreb

19-21. 6. Biokovo, HPD Željezničar, Zagreb

19-22. 6. Otočne planine, busom, Naftaplin, Zagreb

20. 6. Slet mladih planina Hrvatskog zagorja

20-22. 6. Skup ljubitelja prirode u Ravnoj Gori

26-27. 6. Pet godina Veleb. obilaznice, Lubenovac, KPP HPS

HUMOR

UREĐUJE: IVAN PAHERNIK

Rongbuk ledenjak u Himalaji

Foto: D. Berljak

PANTONE® COLORS

CHIROMOS' dd

Tvornica grafičkih boja Samobor - Hrvatska

CHIROMOS'

Printing Ink Factory Samobor - Croatia